

Nr 1

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1969/70 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

Jordbruksdepartementet m. m.

1. Jordbruksdepartementet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1, bilaga 11, framlagda förslag (punkten A 1, s. 9—10 i utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 3 januari 1969) och hemställer

att riksdagen till *Jordbruksdepartementet* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 5 134 000 kr.

2. Lantbruksrepresentanter. Kungl. Maj:t har (punkten A 2, s. 10—11) föreslagit riksdagen att till Lantbruksrepresentanter för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 452 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppförda med sammanlagt 377 000 kr.

I motionen II: 973 av herrar *Lothigius* och *Hedin* har hemställts att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta skoglig representation i Nordamerika och Sovjetunionen samt att riksdagen med anledning härav anvisar ett förslagsanslag på 220 000 kr. för bestridande av avlöningar under budgetåret 1969/70 samt till omkostnader ett förslagsanslag på 50 000 kr.

Utskottet. I motionen II: 973 har väckts förslag om att förstärka den svenska utlandsrepresentationen i Nordamerika och Sovjetunionen med skoglig expertis. Motsvarande yrkande framlades även i motioner till föregående års riksdag. Vid behandlingen av dessa motioner framhöll jordbruksutskottet att förhållandena inom skogsnäringen talade för att man från svenskt håll noga följde den internationella utvecklingen på området. Utskottet utgick dock ifrån att frågan noggrant följdes av Kungl. Maj:t och fann därför inte erforderligt att föreslå någon särskild åtgärd från riksda-

gens sida i anledning av motionerna. Riksdagen delade utskottets uppfattning.

Enligt vad utskottet erfarit har Kungl. Maj:t för att tillmötesgå skogsbrukets och skogsindustrins önskemål om en ökad skoglig representation i Nordamerika nyligen utsett en skogligt utbildad person till lantbruksrepresentant vid beskickningen i Washington från och med den 1 juli 1969. Vederbörandes uppgifter skall vara att i Förenta staterna och Kanada följa — förutom utvecklingen inom jordbruket — utvecklingen inom skogsbruket och skogsindustrin samt genom kontakter med myndigheter och företag ge den svenska skogsnäringen en samlad överblick över aktuella problem på hithörande område. Under angivna förhållande och med hänvisning jämväl till vad jordbruksutskottet föregående år anförde i sammanhanget (JoU 1968: 1, p. 2) föreslår utskottet att motionen II: 973 lämnas utan åtgärd.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionen II: 973 till *Lantbruksrepresentanter* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 452 000 kr.

3. Kommittéer m. m. och Extra utgifter. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna A 3 och A 4, s. 11) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
2. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 283 000 kr.

Lantbruksstyrelsen

4. Lantbruksstyrelsen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten B 1, s. 12—15) och hemställer

att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 10 545 000 kr.

Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

5. Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna C 2—C 7, s. 18—31) och hemställer

att riksdagen

1. a. medger att de medel som avsatts till främjande av lantbruksmötesverksamheten får användas i överensstäm-

melse med de grunder som förordats i statsrådsprotokollet,

b. till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 3 215 000 kr.,

2. a. medger, att under budgetåret 1969/70 statsbidrag beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av 10 000 000 kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av 5 000 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen mellan ändamålen,

b. till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.,

3. till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 kr.,

4. a. medger att den årliga räntan på den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940 fr. o. m. år 1969 får utgå efter 3,6 %,

b. medger att ränta på köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad på åbolägenhet som år 1920 eller senare sålts från kronoegendom får, i den mån köpeskillingen förräntas efter enahanda grunder som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, fr. o. m. år 1969 utgå efter 3,6 %,

c. medger att för budgetåret 1969/70 statlig kreditgaranti får lämnas för lån till yttre rationalisering med 90 000 000 kr., för lån till inre rationalisering med 90 000 000 kr., för jordförvärvslån med 55 000 000 kr., för driftslån med 45 000 000 kr., för maskinlån med 7 000 000 kr., för lån för uppförande av lagerhus för jordbruksändamål m. m. med 4 000 000 kr., för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. med 9 000 000 kr. samt för lån till inköp av avelshästar och ridhästar med 500 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen mellan de fem förstnämnda ändamålen,

d. till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 500 000 kr.,

5. a. medger att under budgetåret 1969/70 statsbidrag beviljas till särskild rationalisering intill ett belopp av 17 000 000 kr.,

b. till *Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.,

6. till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

6. *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* Kungl. Maj:t har (punkten C 8, s. 31—33) föreslagit riksdagen att till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* dels godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats i fråga om användningen av vissa hästexportmedel, dels till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 418 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 864 av herr *Åkesson* och herr *Larsson, Thorsten*, och II: 939 av herr *Dahlgren m. fl.* har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Bilaga 11 till statsverkspropositionen, punkt C 8, *Befrämjande av husdjursaveln m. m.*, måtte besluta uttala att lantbruksstyrelsen bör ges befogenheter att inom anvisad kostnadsram för stöd åt hästaveln göra de omfördelningar mellan olika anslagsposter som begärts i dess petita, samt att körprov försöksvis får anordnas med anlitande av medel under anslagsposten *Premiering m. m.*

Utskottet. Från förevarande anslag bestrids bl. a. kostnader för statens stöd åt hästaveln. Enligt beslut av 1966 års riksdag koncentreras nämnda stöd i huvudsak till hästpremiering, hingsthållningsbidrag och bidrag till vissa andra kvalitetsbefrämjande åtgärder (JoU 1966: 1, p. 21). De av riksdagen godkända riktlinjerna för ifrågavarande stödverksamhet innebär att statens stöd skall syfta till en kvalitativt sett högtstående hästavel. Verksamheten bör inte bedrivas så att man stimulerar till större häststam än som ur ekonomisk synpunkt är motiverad. Bidrag till direkta uppfödning- och utbildningskostnader bör inte utgå, då dessa kostnader bör tas med i beräkningen vid prissättningen av hästar. Inom ramen för de av riksdagen antagna riktlinjerna äger Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, besluta om den närmare utformningen av i det föregående angivna stödåtgärder. Med hänsyn till vad nu anförts finner utskottet ej anledning föreligga för riksdagen att närmare ingå på den i motionerna I: 864 och II: 939 väckta frågan om viss omfördelning av resurserna för ifrågavarande stödgivning m. m. Utskottet föreslår därför att nämnda motioner lämnas utan åtgärd.

De av Kungl. Maj:t under förevarande punkt framlagda förslagen tillstyrks av utskottet, som alltså hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionerna I: 864 och II: 939 utan åtgärd,

2. godkänner vad Kungl. Maj:t förordat i fråga om användningen av vissa hästexportmedel,

3. till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

7. **Statens hingstdepå och stuteri m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna C 9—C 12, s. 33—36) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Statens hingstdepå och stuteri* ett förslagsanslag av 1 382 000 kr.,

2. till *Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen* ett reservationsanslag av 96 000 kr.,

3. till *Bidrag till Svensk matpotatiskontroll* ett reservationsanslag av 110 000 kr.,

4. till *Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen* ett anslag av 400 000 kr. att avräknas mot automobilskatte-medlen.

Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

8. **Särskilt stöd åt det mindre jordbruket.** Kungl. Maj:t har (punkten D 4, s. 37—38) föreslagit riksdagen att till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 49 500 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 76 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 89 av herr *Sundin m. fl.* och II: 107 av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte dels medge generell höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige med 25 procent för återställande av pristilläggets realvärde, och dels för budgetåret 1969/70 för angivna ändamål utöver Kungl. Maj:ts förslag anvisa ett belopp av 8 000 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 240 av herr *Strandberg m. fl.* och II: 272 av herrar *Petersson* i Gäddvik och *Nilsson* i Agnäs, vari hemställts att riksdagen måtte anvisa till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1969/70 ett förslagsanslag av 58 500 000 kr., varav 9 000 000 kr. må disponeras för i motionerna angivet syfte,

dels de likalydande motionerna I: 817 av herr *Andersson, Axel*, och II: 970 av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte medge generell uppräknings av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige med 25 %, samt till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 57 500 000 kr., varav 8 000 000 kr. må disponeras enligt i motionerna angivet syfte.

Utskottet. Från förevarande anslag bestrids bl. a. kostnaderna för det extra mjölkpristillägget i Norrland. Grunderna för utbetalning av sagda pristillägg, vilket har karaktären av regionalt stöd åt det norrländska jordbruket, fastställdes senast av 1967 års riksdag i samband med antagandet av allmänna riktlinjer för den fortsatta jordbrukspolitiken (prop. 1967: 95; JoU 25 och 31; rskr 280). Medelsbehovet för det extra mjölkpristillägget har för innevarande budgetår beräknats till 36 milj. kr. Departementschefen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till samma belopp.

I de i anslutning till förevarande punkt väckta motionerna har föreslagits en uppräknig av mjölkpristillägget med 25 procent som kompensation för minskningen i penningvärdet sedan år 1962 då nuvarande belopp första gången fastställdes. Samma yrkande framställdes i motioner till 1967 och 1968 års riksdagar utan att vinna bifall. Utskottet vill i förevarande sammanhang erinra om att syftet med ifrågavarande bidrag är att kompensera mjölkproducenter i norra och vissa delar av mellersta Sverige för sämre produktionsförutsättningar betingade av klimat, jordmån m. m. Bidraget är ej begränsat till någon viss storleksgrupp utan utgår till alla mjölkproducenter oavsett leveransernas storlek. Då de mindre jordbruken dominerar inom ifrågavarande landsdelar har bidraget dock kommit att i första hand framstå som ett småbrukarstöd. Det extra mjölkpristillägget utgår per kg mjölkfett med belopp som är differentierade på sju olika områden. Enligt den bidragsskala som gällt sedan 1962 sjunker beloppen i en avtrappad skala från Norrbotten (ca 10 öre per kg mjölk med 4 % fetthalt) till vissa delar av Mellansverige (ca 1—2 öre per kg). Enligt vad utskottet erfarit har undersökningar rörande det extra mjölkpristilläggets verkningar på jordbrukarnas inkomster m. m., som verkstälts vid lantbrukshögskolan, visat att produktionskostnaderna för mjölk i norra Sverige är 2—5 öre/kg högre än i södra Sverige. Nu utgående tillägg torde således vara tillräckligt för att utjämna skillnaderna i produktionskostnader mellan de olika delarna av landet.

Utskottet finner under angivna omständigheter ej skäl föreligga för ändrat ståndpunktstagande från riksdagens sida i fråga om storleken på det extra mjölkpristillägget och avstyrker bifall till motionerna.

Utskottet har ej heller i övrigt funnit skäl frångå Kungl. Maj:ts under punkten framlagda förslag och hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag på motionerna I: 89 och II: 107, I: 240 och
II: 272 samt I: 817 och II: 970 till *Särskilt stöd åt det
mindre jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisar ett för-
slagsanslag av 49 500 000 kr.

9. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten D 5, s. 39) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 1 218 000 kr.

Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.

10. **Statens centrala frökontrollanstalt: Förvaltningskostnader och Utrustning.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 1—E 2, s. 40—42) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Statens centrala frökontrollanstalt: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 7 674 000 kr.,

2. till *Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning* ett reservationsanslag av 150 000 kr.

11. **Statens växtskyddsanstalt.** Kungl. Maj:t har (punkten E 3, s. 42—44) föreslagit riksdagen att till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 613 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppförda med sammanlagt 4 400 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 236 av herr Larsson, Thorsten, och herr Olsson, Ernst, och II: 270 av herr Josefson i Arrie m. fl., vari hemställtts att riksdagen måtte vid sin behandling av E 3 Statens växtskyddsanstalt under nionde huvudtiteln för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 743 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 839 av herr Nilsson, Yngve, och fru Huttell samt II: 941 av herrar Eliasson i Moholm och Hedin, vari hemställtts att riksdagen måtte besluta att 1) 50 000 kr. av de medel som ställs till växtskyddsanstaltens förfogande får utnyttjas för ekologiska undersökningar, 2) till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 663 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:t har för nästa budgetår beräknat förevarande anslag till 5 613 000 kr. Därvid har bl. a. räknats medel för ytterligare en försökstekniker vid anstaltens inspektionsavdelning för att effektivisera främst den inrikes bekämpningen av vissa växtsjukdomar. Kungl. Maj:ts förslag föranleder ingen erinran från utskottets sida. Detta innebär bl. a. att utskottet ej funnit skäl biträda de i motionerna I: 236 och II: 270 samt I: 839 och II: 941 framförda yrkandena om ytterligare medelsanvisning under anslaget för vissa ekologiska undersökningar. Utskottet vill i sammanhanget nämna att Kungl. Maj:t under anslaget beräknat sammanlagt 592 000 kr. för anstaltens särskilda undersökningar. Om anstalten finner vissa undersök-

ningar av nu ifrågavarande slag särskilt angelägna torde inom ramen för nyssnämnda belopp möjlighet finnas att bestrida kostnaderna härför. Vidare synes flera av de i motionerna berörda forskningsuppgifterna ha den karaktären, att de närmast bör finansieras av statens råd för skogs- och jordbruksforskning eller naturvårdsverkets forskningsnämnd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 236 och II: 270 samt I: 839 och II: 941 till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 5 613 000 kr.

12. Bekämpande av växtsjukdomar m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 4—E 6, s. 44—48) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Bekämpande av växtsjukdomar* ett förslagsanslag av 150 000 kr.,
2. till *Statens lantbrukskemiska laboratorium* ett förslagsanslag av 2 275 000 kr.,
3. till *Statens maskinprovningar* ett förslagsanslag av 2 023 000 kr.

Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden

13. Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader. Kungl. Maj:t har (punkten F 1, s. 49—52) föreslagit riksdagen att till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 33 855 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppförda med sammanlagt 22 918 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 355 av herrar Skårman och Axelsson samt II: 405 av herr Nilsson i Lönsboda m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolan inrätta en tjänst som statsagronom i vattenvård samt att riksdagen till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 33 937 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 834 av herr Larsson, Thorsten, och herr Hübinette samt II: 951 av herr Grebäck m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolans avdelning för jordbrukets radiobiologi i stället för en tjänst som laborator i U 22 inrätta en tjänst som professor i U 27.

dels de likalydande motionerna I: 835 av herr Larsson, Thorsten, och herr Larsson, Nils Theodor, samt II: 950 av herrar Grebäck och Jönsson i Ingemarsgården vari hemställt att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolans konsulentavdelning inrätta en tjänst som statskonsulent, Ae 28, för sektionen teknik med uppgift att bevaka ämnet lantbrukets byggnadsteknik,

dels motionen II: 952 av herr Grebäck m. fl. vari hemställt att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolan inrätta en tjänst som statsagronom i vattenvård.

Utskottet. Kungl. Maj:t har under förevarande punkt bl. a. beräknat medel för viss personalförstärkning vid lantbrukshögskolan. Utskottet har intet att invända häremot.

Förslag om ytterligare personalförstärkningar vid högskolan har framförts i ett antal motioner till årets riksdag. Sålunda föreslås i motionerna I: 355 och II: 405 samt II: 952 att Kungl. Maj:t bemyndigas inrätta en tjänst som statsagronom i vattenvård vid högskolan. Vidare förordas i motionerna I: 835 och II: 950 att Kungl. Maj:t bemyndigas att vid högskolans konsulentavdelning inrätta en tjänst som statskonsulent i frågor berörande lantbrukets byggnadsteknik, medan i motionerna I: 834 och II: 951 slutligen framförs förslag om utbyte av en laboratur vid avdelningen för radiobiologi mot en professur i ämnet. Samtliga motionsyrkanden överensstämmer med förslag som framlagts av lantbrukshögskolan i dess anslagsäskanden för nästa budgetår.

Vad först gäller förslagen beträffande ämnesområdena vattenvård och radiobiologi vill utskottet erinra om att motionsyrkanden om personalförstärkningar på ifrågavarande områden framfördes till riksdagen även föregående år. Utskottet framhöll i anledning härav, att såväl radiobiologin som vattenvården utgör viktiga forskningsfält och att inte minst de problem som sammanhänger med jordbrukets verkningar som föroreningskälla i olika avseenden kräver en allsidig och alltmer skärpt uppmärksamhet från lantbrukshögskolans sida. Med hänsyn till att forskningen på vattenvårdsområdet utgjorde en väsentlig del av den samordnade och utbyggda naturvårdsforskning, varom förslag samtidigt framlades och sedermera också antogs av 1968 års riksdag, ansåg sig utskottet dock ej böra biträda motionsyrkandet om inrättandet av en tjänst i vattenvård vid lantbrukshögskolan. Med framhållande av den omfattande forskning som pågår inom radiobiologin vid olika forskningsorgan fann utskottet ej heller tillräckligt underlag för ett beslut om och i så fall var en eventuellt erforderlig ytterligare förstärkning på sistnämnda område borde sättas in i konkurrens med andra angelägna forskningsuppgifter. Riksdagen fann för sin del ingen anledning till erinran mot vad utskottet i nu berörda avseenden anfört.

Enligt utskottets mening kan de förra året anförda synpunkterna i tillämpliga delar tjäna som vägledning även vid bedömningen av de vid årets

riksdag väckta motionerna om personalförstärkningar på nu ifrågavarande båda forskningsområden. Utskottet vill i sammanhanget nämna, att utskottet i det följande tillstyrker ett förslag av Kungl. Maj:t att för nästa budgetår öka anslaget till naturvårdsforskning med 2,5 milj. kr. till 9,5 milj. kr. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionerna I: 355 och II: 405, II: 952 samt I: 834 och II: 951 lämnas utan åtgärd.

Vad härefter gäller motionsyrkandet om inrättande av en statskonsulenttjänst i lantbrukets byggnadsfrågor vill utskottet inte förneka att en intensifierad upplysning och rådgivning på förevarande område är av stort värde som ett led i strävandena att hålla produktionskostnaderna i lantbruket nere. Lantbrukshögskolan har dock i sina anslagsäskanden för nästa budgetår vid prioriteringen av sina yrkanden givit önskemålet om en förstärkning av konsulentavdelningen på hithörande område en förhållandevis låg placering. Med hänsyn härtill finner utskottet ej heller beträffande detta motionsyrkande anledning att föreslå någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit under förevarande punkt har ej för-
anlett utskottet till någon erinran, varför utskottet hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionerna I: 355 och II: 405, såvitt avser be-
myndigande att inrätta en tjänst som statsagronom i vat-
tenvård, samt motionen II: 952 utan åtgärd,
2. lämnar motionerna I: 834 och II: 951 utan åtgärd,
3. lämnar motionerna I: 835 och II: 950 utan åtgärd,
4. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag
på motionerna I: 355 och II: 405, såvitt i övrigt är i fråga,
till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för bud-
getåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 33 855 000 kr.

14. **Lantbrukshögskolan: Materiel m. m. m. fl. anslag.** Utskottet tillstyr-
ker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 2—F 5, s. 52—55) och hemställer
att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.* ett reserva-
tionsanslag av 4 112 000 kr.,
2. till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp m. m.* ett reserva-
tionsanslag av 577 000 kr.,
3. till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* ett re-
servationsanslag av 10 480 000 kr.,
4. till *Lantbrukshögskolan: Lantbrukdriften vid för-
söksstationerna m. m.* ett förslagsanslag av 1 000 kr.

15. **Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.**
Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten F 6, s. 55—59) och hem-
ställer

att riksdagen till *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

16. **Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten F 7, s. 59—60) och hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning i enlighet med vad som anförts i statsrådsprotokollet,

2. till *Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 935 000 kr.

17. **Bidrag till Sveriges utsädesförening.** Kungl. Maj:t har (punkten F 8, s. 61) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Sveriges utsädesförening för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 4 225 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 827 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 819 av herr *Andersson, Ingvar, m. fl.* och II: 979 av fru *Sundberg* har hemställts att riksdagen måtte besluta att till Bidrag till Sveriges utsädesförening för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 4 725 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att bidraget till Sveriges utsädesförening för nästa budgetår höjs med 398 000 kr. till 4 225 000 kr. Därvid har beräknats medel för bl. a. en utökning av verksamheten vid föreningens ärftlighetsinstitution. I anslutning till föreliggande punkt har i motionerna I: 819 och II: 979 framhållits angelägenheten av att svensk jordbruksforskning får en förstärkning av sina resurser för att kunna föra fram proteinforskningen till framgångsrika resultat så snart som möjligt. Motionärerna pekar bl. a. på den obalans som råder i den svenska råvaruproduktionen till livsmedelsindustrin främst inom växtodlingen, där det för närvarande produceras för stora mängder kolhydrat främst i spannmål och för litet protein av hög kvalitet för att ett väl balanserat foder i animalieproduktionen skall kunna erhållas. Detta leder till att betydande mängder proteinrikt kraftfoder måste importeras, bl. a. från utvecklingsländer med betydande proteinunderskott. Motionärerna erinrar om att ifrågavarande import årligen uppgår till ca 400 000 ton med ett ungefärligt värde av 250 milj. kr., samtidigt som vårt land de senaste åren haft ett betydande spannmålsöverskott, som måste exporteras till förlustbringande priser. Denna export skulle enligt motionärernas mening bli överflödigt vid ökad produktion av proteinrika fodermedel inom landet. Motionärerna framhåller att en framgångsrik proteinforskning bedrivs vid Sveriges utsädesförening. De finner en anslagsuppräknings

som syftar till att konsolidera denna forskning väl befogad och förordar att anslaget för ändamålet höjs med 500 000 kr. utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet finner i likhet med motionärerna det uppenbart att proteinproblemet måste tillmätas stor betydelse inom forskningen och utvecklingsarbetet för jordbruksproduktionen såväl ur svensk som internationell synpunkt. Som i det föregående framhållits bedrivs ett framgångsrikt arbete på förevarande område vid utsädesföreningen. Vad gäller frågan om ökad medelsanvisning till ifrågavarande växtförädlingsverksamhet vill utskottet emellertid erinra om att bidrag till speciella forskningsprojekt inom förevarande område kan beviljas ur det särskilda anslag till jordbruksforskning, som disponeras av statens råd för skogs- och jordbruksforskning, vilket anslag i det följande föreslås höjt med drygt 1 milj. kr. till 5 575 000 kr. Vidare bör erinras om de möjligheter som föreligger för växtförädlare att erhålla bidrag av växtförädlingsavgifter för sin verksamhet. Vid beaktande härav finner sig utskottet sakna tillräckligt underlag för att förorda bifall till motionerna I: 819 och II: 979. Med hänsyn till frågans vikt förutsätter dock utskottet, att såväl Kungl. Maj:t som berörda myndigheter och forskningsorgan ägnar problemet om en förbättrad proteinförsörjning genom växtodling stor uppmärksamhet och tillser att tillgängliga medel i största möjliga utsträckning ställs till växtförädlarnas förfogande för ifrågavarande verksamhet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt och hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 819 och II: 979 till *Bidrag till Sveriges utsädesförening* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 4 225 000 kr.

18. **Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling.** Kungl. Maj:t har (punkten F 9, s. 61—63) föreslagit riksdagen att till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 718 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 661 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 824 av herr *Eskilsson m. fl.* och II: 964 av herr *Josefson* i *Arrie m. fl.* vari hemstälts att riksdagen vid sin behandling av statsverkspropositionen måtte till den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 430 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 860 av herr *Svanström m. fl.* och II: 985 av fröken *Wetterström m. fl.* vari hemstälts att riksdagen såsom bidrag till

växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg och Söner AB anvisar ett anslag av 120 000 kr. och att till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1969/70 anvisas ett förslagsanslag av 808 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt innebär bl. a. att bidrag till den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm ökas med 5 000 kr. till 225 000 kr. för att täcka ökade kostnader för bevarandet av det genetiskt intressanta ärtmaterialet vid växtförädlingsanstalten samt att till växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg & Söner AB skall utgå oförändrat bidrag med 30 000 kr. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit föranleder ingen erinran från utskottets sida. De i motionerna I: 824 och II: 964 samt I: 860 och II: 985 framförda yrkandena om ytterligare medelsanvisningar under anslaget för nyssnämnda ändamål avstyrks således. Vid utskottets ställningstagande till dessa motionsyrkanden har i tillämpliga delar de synpunkter varit vägledande som utskottet vid behandlingen av nästföregående anslagspunkt anlagt på frågan om ytterligare medel till växtförädlingsarbetet.

Då utskottet även tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under denna punkt, hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även som med avslag på motionerna I: 824 och II: 964 samt I: 860 och II: 985 till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 718 000 kr.

19. Jordbruksforskning m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 10—F 15, s. 63—69) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Jordbruksforskning* ett reservationsanslag av 5 575 000 kr.,

2. till *Åtgärder för att förebygga skördeskador* ett reservationsanslag av 570 000 kr.,

3. till *Alnarpsinstitutet: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 2 529 000 kr.,

4. till *Alnarpsinstitutet: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 301 000 kr.,

5. till *Trädgårdsskolan i Norrköping* ett förslagsanslag av 817 000 kr.,

6. till *Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.* ett förslagsanslag av 29 000 000 kr.

20. Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor. Kungl. Maj:t har (punkten F 16, s. 69—70) föreslagit riksdagen att till Bidrag till bygg-

nadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 000 000 kr.

I motionen I: 856 av herr *Svanström* har hemställts att riksdagen till Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

Utskottet. Under förevarande reservationsanslag föreslår Kungl. Maj:t att ett gemensamt belopp av 3 milj. kr. anvisas för bidrag enligt bestämmelserna i 1939 års kungörelse angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid vissa anstalter för lantbruksundervisning och 1961 års kungörelse om statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter. Utskottet har inte något att invända mot Kungl. Maj:ts förslag och föreslår att det bifalles. Det i motionen I: 856 framförda yrkandet om uppräknig av anslaget med 1 milj. kr. samt omvandling av detsamma till förslagsanslag avstyrks följaktligen.

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i sammanhanget anfört, hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionen I: 856 till *Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

Veterinärväsendet m. m.

21. **Veterinärstaten m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna G 2—G 13, s. 73—84) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Veterinärstaten* ett förslagsanslag av 18 335 000 kr.,
2. till *Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier* ett förslagsanslag av 7 251 000 kr.,
3. till *Statens veterinärmedicinska anstalt* ett förslagsanslag av 10 346 000 kr.,
4. till *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.* ett reservationsanslag av 125 000 kr.,
5. till *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m.* ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.,
6. till *Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård* ett förslagsanslag av 300 000 kr.,
7. till *Veterinärhögskolan: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 14 973 000 kr.,

8. till *Veterinärhögskolan: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 1 488 000 kr.,

9. till *Veterinärhögskolan: Bokinköp m. m.* ett reservationsanslag av 120 000 kr.,

10. till *Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet* ett reservationsanslag av 100 000 kr.,

11. till *Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid försöksgården* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

12. till *Veterinärinrättningen i Skara* ett förslagsanslag av 401 000 kr.

Skogsväsendet

22. **Skogsstyrelsen.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten H 1, s. 85—88) och hemställer

att riksdagen till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 5 590 000 kr.

23. **Bidrag till skogsvårdsstyrelserna.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten H 2, s. 88—91) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1969/70 beviljas statlig kreditgaranti för lån till skoglig plantskoleverksamhet intill ett belopp av 1 000 000 kr.,

2. att riksdagen till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 38 407 000 kr.

24. **Bidrag till skogsförbättringar och Vägbyggnader på skogar i enskild ägo.** Kungl. Maj:t har (punkterna H 3—H 4, s. 92—95) föreslagit riksdagen att

1. *dels* medge att under budgetåret 1969/70 statsbidrag beviljas med högst 6 000 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt med högst 2 500 000 kr. till med anslaget i övrigt avsedda ändamål, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen,

dels till *Bidrag till skogsförbättringar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr. Detta innebär oförändrade belopp jämfört med innevarande budgetår,

2. *dels* medge att under budgetåret 1969/70 beviljas statsbidrag med högst 14 500 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo samt förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt,

dels till *Vägbyggnader på skogar i enskild ägo* för budgetåret 1969/70

anvisa ett förslagsanslag av 13 300 000 kr. att avräknas mot automobilskatte-medlen. Detta innebär jämfört med innevarande budgetår att anslaget uppräkñas med 300 000 kr. och att ramen för statsbidrag till vägbyggnader på skogar i enskild ägo höjs med 1 500 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 844 av herr *Olsson, Erik*, och herr *Pettersson, Karl*, samt II: 459 av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.* har hemställt, att riksdagen måtte beträffande anslagen Bidrag till skogsförbättringar resp. Vägbyggnader på skogar i enskild ägo besluta dels att under budgetåret 1969/70 må beviljas statsbidrag med högst 3 500 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark, dels att under budgetåret 1969/70 må beviljas statsbidrag med högst 17 000 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo.

Utskottet. Enligt vad som upplysts i statsverkspropositionen visade en av skogsstyrelsen och lantbruksstyrelsen år 1967 gjord utredning angående användningen av den under åren 1956—1966 nedlagda jordbruksmarken, att ca 160 000 ha för skogsodling lämpad jordbruksmark låg outnyttjad. Den årliga minskningen av jordbruksarealen uppgår f. n. till 60 000 à 70 000 ha. Under det senaste året har oförändrat ca 12 000 ha nedlagd jordbruksmark skogsodlats med stöd av medel ur förevarande anslag. I likhet med departementschefen finner utskottet, att verksamheten med skogsplantering på sämre jordbruksmark är angelägen och bör fortgå i oförminskad takt. Utskottet biträder därvid Kungl. Maj:ts förslag att bidragsramen för ändamålet för nästa budgetår tas upp med oförändrat 6 milj. kr.

Vad gäller vägbyggnader på skogar i enskild ägo har skogsstyrelsen i sin anslagsframställning betonat behovet att bygga ut och förbättra skogsvägnätet med hänsyn både till den tekniska utvecklingen och till försvagningen av skogsbrukets lönsamhet. I likhet med departementschefen finner utskottet att verksamheten med att bygga skogsvägar är angelägen och bör ökas ytterligare. Den av Kungl. Maj:t föreslagna ramen för statsbidrag till skogsvägar för nästa budgetår av 14,5 milj. kr., dvs. 1,5 milj. kr. mer än för innevarande budgetår, finner utskottet vara väl avvägd. Utskottet ansluter sig sålunda till Kungl. Maj:ts förslag härutinnan.

Vad i det föregående anförts innebär att utskottet ej biträder det i motionerna I: 844 och II: 459 framförda förslaget om en temporär minskning av bidragsramen för skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark med 2,5 milj. kr. och samtidig uppräknig av ramen för skogsvägbyggnader med motsvarande belopp.

Som utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande anslagspunkter föreslagit och anför, hemställer utskottet

att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag

på motionerna I: 844 och II: 459, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1969/70 beviljas statsbidrag med högst 6 000 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt med högst 2 500 000 kr. till med anslaget Bidrag till skogsförbättringar i övrigt avsedda ändamål, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen,

2. till *Bidrag till skogsförbättringar* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.,

3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 844 och II: 459, såvitt i övrigt är i fråga, medger att under budgetåret 1969/70 beviljas dels statsbidrag med högst 14 500 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt,

4. till *Vägbyggnader på skogar i enskild ägo* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 13 300 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

25. **Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten H 5, s. 95—96) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1969/70 statsbidrag utfästs på högst 9 500 000 kr. till skogliga åtgärder inom samverkansområden i de fyra nordligaste länen samt på högst 1 100 000 kr. för att fullfölja skogsvårdsföretag i lappmarken, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen,

2. att riksdagen till *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

26. **Skogshögskolan.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna H 6—H 8, s. 96—101) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Skogshögskolan: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 16 365 000 kr.,

2. till *Skogshögskolan: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 4 262 000 kr.,

3. till *Skogshögskolan: Bokinköp m. m.* ett reservationsanslag av 131 000 kr.

27. **Skoglig forskning m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna H 9—H 11, s. 101—103) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Skoglig forskning* ett reservationsanslag av 2 250 000 kr.,
2. till *Bidrag till Institutet för skogsförbättring* ett förslagsanslag av 740 000 kr.,
3. till *Statens skogsmästarskola* ett förslagsanslag av 1 016 000 kr.

28. *Statens skogsskolor m. m.* Kungl. Maj:t har (punkten H 12, s. 103—116) föreslagit riksdagen *dels* att godkänna vad som förordats rörande organisationen m. m. av skogsmästarutbildningen och skogsteknikerutbildningen, *dels* att till Statens skogsskolor m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppförda med sammanlagt 1 861 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 152 av herr *Jacobsson, Per, m. fl.* och II: 171 av herr *Lundmark m. fl.* vari hemställts att riksdagen vid behandling av bil. 11, punkten H 12: Statens skogsskolor m. m., måtte besluta att ett skogsinstitut för norra Sverige förläggs till Lycksele,

dels de likalydande motionerna I: 827 av herr *Hedström m. fl.* och II: 954 av herr *Hammarsten m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att skogsinstitutet för norra landsdelen förläggs till Älvsbyn i Norrbotten,

dels de likalydande motionerna I: 833 av herr *Larsson, Lars,* och herr *Högström* samt II: 986 av herr *Wiklund* i Härnösand *m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte uttala sig för att den skogliga grundutbildningen blir jämställd med övrig yrkesutbildning och integreras i de centrala yrkesskolorna på de platser i landet där skoglig grundutbildning skall bedrivas,

dels I: 838 av herr *Nilsson, Nils,* och herr *Skårman* samt II: 963 av herr *Jonasson m. fl.* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att undervisningstiden vid de planerade skogsinstituterna görs tvåårig,

dels I: 841 av herr *Nyquist m. fl.* och II: 944 av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.* vari hemställts att riksdagen med ändring av vad som föreslagits i statsverkspropositionen måtte besluta, att ett skogsinstitut förläggs till Kopparbergs län, samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att efter ytterligare prövning besluta om skogsinstitutets förläggningsort inom nämnda län,

dels I: 842 av herr *Ohlsson, Ebbe, m. fl.* och II: 947 av herr *Fagerlund m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att det södra skogsinstitutet må förläggas till Växjö,

dels I: 846 av herr *Olsson, Erik,* och herr *Pettersson, Karl,* samt II: 969 av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.* vari hemställts att riksdagen med godkännande av vad i statsverkspropositionen i övrigt förordats rörande organisationen m. m. av skogsmästarutbildningen och skogsteknikerutbild-

ningen uttalar att frågan om lokaliseringen av det norra skogsinstitutet görs till föremål för ytterligare överväganden, samt bemyndigar Kungl. Maj:t att därefter besluta i berörda lokaliseringsfråga.

Utskottet. Den skogliga yrkesutbildningen vid skogsbruksskolorna, statens skogsskolor och statens skogsmästarskola har varit föremål för utredning genom skogsbrukets yrkesutbildningskommitté (SOU 1965: 67, 1967: 38). Kommitténs förslag om utbildningen vid skogsbruksskolorna behandlas i propositionen 1968: 140 angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet (SU 195, rskr. 404). På grundval av kommitténs betänkanden har under förevarande anslagpunkt lagts fram förslag angående utbildningen vid skogsskolorna och skogsmästarskolan.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att den skogliga yrkesutbildningen under högskolenivå alltjämt skall omfatta tre led med skogsbruksskola som första och skogsmästarskolan som sista led. Det nuvarande mellanledet, skogsskoleutbildningen, ersätts enligt förslaget med en skogsteknikerutbildning som förläggs till nya skolenheter kallade skogsinstitut. Målet för denna utbildning blir i stort sett detsamma som för skogsskoleutbildningen. Även målet för skogsmästarutbildningen föreslås bli i stort sett oförändrat. I avvaktan på förslag från utredningen rörande huvudmannaskapet för de gymnasiala skolformerna m. m. bör huvudmannaskapet för skogsinstituten tills vidare vara statligt. Mot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har utskottet intet att erinra. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till yrkandet i motionerna I: 833 och II: 986 om överförande av den skogliga yrkesutbildningen till vissa centrala yrkesskolor.

Vad gäller den närmare utformningen av skogsteknikerutbildningen föreslår Kungl. Maj:t att de nuvarande huvudkurserna och kompletteringskurserna vid skogsskolorna ersätts av en teknikerkurs som omfattar tre terminer. Enligt utskottets mening bör en kurs av denna längd i allmänhet vara tillräcklig för att tillgodose skogsbrukets krav på kunskaper hos arbetsledare på ifrågavarande nivå. Dessutom förutsätter Kungl. Maj:ts förslag att visst utrymme skall finnas för vidareutbildning, varigenom de yrkesverkssamma skogsteknikerna bör kunna följa med utvecklingen inom skogsbruket. På grund av anförda förhållanden finner utskottet ej skäl biträda förslaget i motionerna I: 838 och II: 963 om utökning av tiden för skogsteknikerutbildningen till två år.

Yrkesutbildningskommittén, som bedömt att utbildningskapaciteten vid skogsteknikerutbildningen bör vara 96 elever per år, har föreslagit att utbildningen förläggs till tre skogsinstitut med en årlig intagning av 32 elever vid varje institut. Vid remissbehandlingen av kommitténs förslag har arbetsmarknadsstyrelsen liksom flera remissinstanser med anknytning till skogsindustrin och skogsbruket samt arbetstagarorganisationerna funnit att en intagning av denna omfattning leder till överskott på skogstekniker. Kurserna vid skogsskolorna omfattar fr. o. m. första halvåret 1969 endast

60 elever. Mot denna bakgrund föreslår Kungl. Maj:t att skogsteknikerutbildningen förläggs till två skogsinstitut med en intagning av tills vidare ca 30 elever per år men med utrymme för vidareutbildning samt för viss expansion om efterfrågan på skogstekniker ökar. Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag. Av skogsinstituten bör såsom Kungl. Maj:t föreslagit ett förläggas till norra och ett till södra Sverige.

Beträffande förläggningen av det norra skogsinstitutet har kommittén diskuterat flera alternativ, bl. a. Lycksele och Älvsbyn samt Sollefteå. Kommittén har stannat för Sollefteå som förläggningsort med hänsyn bl. a. till att där finns möjlighet till samförläggning med en befintlig skogsbruksskola samt till att staden ligger centralt inom rekryteringsområdet och nära övningsskogar. I likhet med Kungl. Maj:t finner utskottet att kommitténs förslag om förläggning av institutet till Sollefteå bör godtas. Utskottet biträder således ej yrkandena i motionsparen I: 152 och II: 171 samt I: 827 och II: 954 om förläggning till Lycksele resp. Älvsbyn. Härav följer även att utskottet ej anser ytterligare överväganden om förläggningsort för det norra skogsinstitutet vara erforderliga. Utskottet finner därför att i motionerna I: 846 och II: 969 framlagt förslag härom ej bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Som förläggningsort för det södra skogsinstitutet har yrkesutbildningskommittén diskuterat såväl Växjö som Värnamo. Kommittén har funnit sig böra förorda Värnamo bl. a. därför att lokaler kan ställas till förfogande för institutet i landstingets centrala yrkesskola därstädes. Vidare har Värnamo ansetts ha något bättre skogliga förutsättningar än Växjö. Kungl. Maj:t anser att kommitténs förslag bör godtas. Även utskottet finner bärande skäl för att ifrågasvarande skogsinstitut förläggs till Värnamo. Följaktligen avstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 842 och II: 947 om förläggning av institutet till Växjö.

Av vad utskottet i det föregående förordat i fråga om antalet skogsinstitut och förläggningen av dessa följer att utskottet funnit i motionerna I: 841 och II: 944 framfört förslag om förläggning av ett skogsinstitut till Kopparbergs län ej böra föranleda bifall. I sammanhanget bör nämnas, att utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att skogsmästarskolan skall ligga kvar i Skinnskatteberg.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt anfört och föreslagit under förevarande punkt har ej föranlett någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer

att riksdagen

1. a. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 833 och II: 986 godkänner vad utskottet förordat angående huvudmannaskapet för den skogliga yrkesutbildningen m. m.,

b. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 838 och II: 963 godkänner vad utskottet förordat angående skogsteknikerutbildningens längd,

2. a. godkänner vad utskottet i det föregående anfört be-
träffande antalet skogsinstitut,

b. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag
på motionerna I: 152 och II: 171, I: 827 och II: 954 samt
I: 846 och II: 969 godkänner vad utskottet föreslagit röran-
de förläggningssorten för det norra skogsinstitutet,

c. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag
på motionerna I: 842 och II: 947 godkänner vad utskottet
förordat rörande förläggningssorten för det södra skogsin-
stitutet,

d. lämnar motionerna I: 841 och II: 944 utan åtgärd,

3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag godkänner vad
utskottet i övrigt förordat rörande organisationen m. m. av
skogsmästarutbildningen och skogsteknikerutbildningen,

4. till *Statens skogsskolor m. m.* för budgetåret 1969/70
anvisar ett förslagsanslag av 2 050 000 kr.

29. **Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m. och Bidrag till byggnadsar-
beten vid skogsbrukets yrkesskolor.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts för-
slag (punkterna H 13—H 14, s. 116—118) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.* ett för-
slagsanslag av 5 450 000 kr.,

2. till *Bidrag till byggnadsarbeten vid skogsbrukets yr-
kesskolor* ett reservationsanslag av 900 000 kr.

30. **Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal.**
Kungl. Maj:t har (punkten H 15, s. 118—122) föreslagit riksdagen att *dels*
till Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal för
budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 193 000 kr., *dels* besluta
att kyrkofonden skall för år 1968 ersätta domänverkets fond för övertalig
personal vid domänverket med 258 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 232 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 853 av herr *Schött* och II: 938 av herr
Börjesson i Glömminge *m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till
Kungl. Maj:t ger till känna, att frågan om rätten till kronoparken Böda och
den nuvarande utsyningsförmånens rättsliga karaktär hänskjuts till avgö-
rande i domstol och att utsyningsförmånen tills så skett bör bestå i nuva-
rande form.

Utskottet. Sedan gammalt har vissa hemman och lägenheter på norra
Öland medgivits rätt att mot reducerade priser erhålla utsyning av ved och
virke från kronoparken Böda. Denna utsyningsförmån, som ursprungligen
motiverades av bristen på skog i dessa trakter, är knuten till innehav av

skoglöst jordbruk och skall tillgodose husbehovet. Riksdagens revisorer framställde i sin berättelse till 1952 års riksdag (§ 28) vissa anmärkningar i fråga om utsyningsförmånen. Sålunda pekade revisorerna på att förutsättningarna för en skogfattig bygd att tillgodose behovet av husbehovsvirke i hög grad hade förändrats. Vidare fann revisorerna det vara uppenbart, att det värde som prisreduceringen representerade utvecklats på ett sätt som inte varit avsett. På grund härav ansåg de att den ordning i vilken ersättningen för utsynat virke bestämdes borde ses över. Slutligen anförde revisorerna att, enär ett privilegium av ifrågasvarande natur inte rimligtvis borde få gälla för all framtid, de ville ifrågasätta om inte en avveckling av utsyningsförmånen samtidigt borde tas under övervägande. Även statsutskottet (1952: 145, p. 23) fann behov föreligga av en översyn av förhållandena på ifrågasvarande område. Utskottet förordade, att kammarkollegiet skulle lämnas uppdrag att utreda utsyningsförmånens rättsliga karaktär och möjligheterna att avveckla densamma. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen (rskr. 1952: 293).

I årets statsverksproposition har under förevarande punkt anmälts en av kammarkollegiet i samråd med domänstyrelsen utförd utredning rörande nämnda utsyningsförmån jämte däröver avgivna remissyttranden. Kollegiet konstaterar att den nuvarande utsyningsförmånen på Böda kronopark inte synes grunda sig på någon laglig rätt utan är en förmån som riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att bevilja en viss kategori av fastigheter. I princip torde dylika förmåner kunna ensidigt återkallas. På grund av den ekonomiska utvecklingen torde utsyningsförmånen ha förlorat sin ursprungliga betydelse. Dessutom medför utsyningsförmånen en fördyrad administration för domänverket och hindrar rationell vård av kronoparken. Förmånen bör därför enligt kollegiet upphöra. Avvecklingen bör förenas med skälig kompensation. Enligt domänstyrelsen kan ett på visst sätt beräknat belopp av 220 000 kr. accepteras som en skälig gottgörelse till de utsyningsberättigade. Kammarkollegiet har föreslagit att Kungl. Maj:t uppdrar åt domänstyrelsen att efter överläggning med de utsyningsberättigade besluta om ersättning till dessa efter i huvudsak de grunder som angetts i domänstyrelsens förslag.

Departementschefen anser i likhet med skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län att de utsyningsberättigade fastigheterna numera utan svårighet kan skaffa ved och virke till husbehov till gällande marknadspriser. I likhet med bl. a. justitiekanslern och skogsstyrelsen biträder departementschefen kammarkollegiets förslag att utsyningsförmånen skall upphöra. Departementschefen anför att detta bör ske fr. o. m. den 1 januari 1970 och att det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter i ämnet. I motionerna I: 853 och II: 938 har däremot framhållits att länsstyrelsen i Kalmar län och kommunerna i orten inte ansett tillräcklig anledning föreligga att avveckla utsyningsförmånen med hänsyn bl. a. till dess betydelse för underhållet av det

äldre byggnadsbeståndet. Motionärerna, som ansluter sig till länsstyrelsens och kommunernas uppfattning, pekar också på att förmånen torde ha ett inte ringa värde för näringslivet i bygden. Vidare hävdar de att kronans rätt till kronoparken Böda inte är klarlagd. På grund härav föreslår motionärerna att frågan om rätten till kronoparken och utsyningsförmånens rättsliga karaktär skall hänskjutas till domstol för avgörande. Till dess så skett bör enligt motionärernas mening utsyningsförmånen bestå i nuvarande form.

Mot bakgrunden av riksdagens revisorers och statsutskottets i det föregående redovisade uttalanden i ämnet samt med hänsyn till vad som framkommit vid kammarkollegiets utredning rörande ifrågavarande utsyningsförmån finner utskottet ingen anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t anfört i nu berörda spørsmål. I enlighet härmed finner utskottet det ej påkallat med någon särskild åtgärd från riksdagens sida i sammanhanget. Följaktligen avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 853 och II: 938.

Utskottet, som ej heller i övrigt har något att invända mot vad Kungl. Maj:t anfört och föreslagit under denna punkt, hemställer

att riksdagen

1. a. till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 193 000 kr.,

b. beslutar att kyrkofonden skall för år 1968 ersätta domänverkets fond för övertalig personal vid domänverket med 258 000 kr.,

2. lämnar motionerna I: 853 och II: 938 utan åtgärd.

Lantmäteri- och kartväsendet

31. **Lantmäteristyrelsen m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna I 1—I 4, s. 123—129) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Lantmäteristyrelsen* ett förslagsanslag av 5 966 000 kr.,

2. till *Lantmäteristaten: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 85 162 000 kr.,

3. till *Lantmäteristaten: Utrustning* ett reservationsanslag av 1 150 000 kr.,

4. till *Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.* ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

32. **Rikets allmänna kartverk.** Kungl. Maj:t har (punkterna I 5—I 9, s. 129—149) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1969/70 anvisa till Rikets

allmänna kartverk: Förvaltningskostnader ett förslagsanslag av 17 700 000 kr., Kartarbeten m. m. ett reservationsanslag av 6 223 000 kr., Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet ett förslagsanslag av 5 243 000 kr., Utrustning m. m. ett reservationsanslag av 1 700 000 kr. och Tryckning av kartor m. m. ett förslagsanslag av 3 003 000 kr.

Anslagen är i gällande riksstat uppförda med respektive 12 672 000 kr., 5 100 000 kr., 4 063 000 kr., 1 600 000 kr. och 3 120 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 852 av herr *Pettersson, Karl*, och II: 968 av herr *Larsson* i Norderön m. fl. har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad i motionerna anförts beträffande behovet av intensifierade kartläggningsinsatser samt medelstillelse för ändamålet.

Utskottet. Såsom framhålls i statsverkspropositionen bedrivs vid kartverket en allmän planeringsverksamhet som syftar till att åstadkomma en till landets behov anpassad allmän kartläggning. I långtidsplaner anges målen för verksamheten för en längre tidsperiod. F. n. sker sålunda framställningen av den ekonomiska och den topografiska kartan m. m. efter en föregående år reviderad tioårsplan, som avser tiden t. o. m. år 1970. Långtidsplanerna grundas bl. a. på tidigare principbeslut rörande den allmänna kartläggningen, rådande kartläggningssituation, samhällets och näringslivets behov av kartor samt bedömningar av behovens sannolika utveckling. Långtidsplanerna ligger till grund för den kortsiktigare planeringen. Denna sammanfattas i årsvis utarbetade rullande femårsplaner, i årsvisa arbetsplaner samt i de årliga anslagsäskandena.

Under anslagspunkten till kartarbeten m. m. har anmälts en av kartverket framlagd långtidsplan med förslag till allmän kartläggning under 1970-talet. Förslaget har varit föremål för en omfattande remissbehandling och därvid i sina huvuddrag mottagits positivt av remissinstanserna. I likhet med departementschefen finner utskottet att det tills vidare bör kunna ligga till grund för den huvudsakliga inriktningen av och turordningen för den allmänna kartläggningen under 1970-talet. Såsom anförts i långtidsplanen förändras kartbehoven allt snabbare till följd av samhällsutvecklingen. Vidare ändras de tekniska förutsättningarna för kartproduktionen i ökad takt. Nämnda förhållanden gör det angeläget att kartarbetet på ett smidigt sätt fortlöpande kan anpassas efter utvecklingen. Detta bör underlättas om kartverket, i enlighet med vad departementschefen har anfört, i samband med de årliga anslagsäskandena lägger fram förslag till rullande femårsplan för kartläggningen.

Vad gäller medelsbehovet under kartarbetsanslaget för nästa budgetår har utskottet ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Detta inrymmer bl. a. ett belopp av 372 000 kr. för ytterligare en fältarbetsgrupp för rikstrianguleringen samt 100 000 kr. för att intensifiera kartläggningen

särskilt i de tre sydligaste länen. I motionerna I: 852 och II: 968 har hemställts om ett kraftigt uttalande från riksdagens sida till förmån för en ytterligare intensifiering av den allmänna kartläggningen och påyrkats att förslag till ökade resurser för ändamålet skall läggas fram till nästa års riksdag. Utskottet vill med anledning därav framhålla att riksdagen vid flera tillfällen under 1960-talet har anvisat anslagstillskott för att påskynda kartläggningen. Nämda anslagstillskott och den ytterligare medelsökning för ändamålet som utskottet har tillstyrkt i det föregående betyder ej oväsentliga tidsvinster i fråga om kartläggningen i flera län jämfört med den år 1961 redovisade långtidsplanen. Utskottet kan för sin del inte finna att den hittillsvarande utvecklingen nu påkallar något särskilt uttalande från riksdagens sida i fråga om kommande beräkningar av medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet.

Då utskottet i övrigt ansluter sig till vad Kungl. Maj:t anfört och föreslagit under förevarande anslagspunkter hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1969/70

1. till *Rikets allmänna kartverk: Förvaltningskostnader* anvisar ett förslagsanslag av 17 700 000 kr.,

2. a. till *Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m.* anvisar ett reservationsanslag av 6 223 000 kr.,

b. lämnar motionerna I: 852 och II: 968 utan åtgärd,

3. till *Rikets allmänna kartverk: Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet* anvisar ett förslagsanslag av 5 243 000 kr.,

4. till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* anvisar ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.,

5. till *Rikets allmänna kartverk: Tryckning av kartor m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 3 003 000 kr.

Fiskeriväsendet

33. **Fiskeristyrelsen m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna J 1—J 6, s. 150—156) och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

a. till *Fiskeristyrelsen* ett förslagsanslag av 4 740 000 kr.,

b. till *Undersökningar inom fiskeriorganisationen* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

c. till *Fiskeriintendenten m. m.* ett förslagsanslag av 826 000 kr.,

d. till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen* ett reservationsanslag av 355 000 kr.,

2. att riksdagen medger att under budgetåret 1969/70 statlig garanti för befrämjande av försöksfiske beviljas in- till ett belopp av 200 000 kr.,

3. att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar
 - a. till *Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske* ett förslagsanslag av 20 000 kr.,
 - b. till *Befrämjande av fiskefartygs förseende med radio-telefon m. m.* ett reservationsanslag av 65 000 kr.

34. Stödfartyg för sillfisket. Kungl. Maj:t har (punkten J 7, s. 156—157) föreslagit riksdagen att till Stödfartyg för sillfisket för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 38 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 49 av herrar *Svenungsson* och *Brundin* samt II: 55 av herr *Carlshamre* har hemställts att riksdagen måtte till Stödfartyg för sillfisket för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om en medelsanvisning av 40 000 kr., som innebär att den år 1967 från två till omkring tre månader utökade expeditionstiden för stödfartyget åt nordsjösillfisket kan behållas nästa fiskesäsong.

Vad gäller yrkandet i motionerna I: 49 och II: 55 om en medelsanvisning av 85 000 kr. för att möjliggöra ytterligare tre månaders expeditionstid i samband med vinterfisket efter sill utanför norska kusten vill utskottet erinra om att motioner av liknande innebörd lämnades utan bifall av 1968 års riksdag. Av den vid jordbruksutskottets utlåtande nr 9 fogade utredningen i frågan framgick bl. a. att antalet båtar som deltar i detta fiske är betydligt lägre än vid nordsjösillfisket och att ett till sex månader utökat åtagande i stödfartygsverksamheten skulle komma att medföra kostnader på över en halv miljon kr. för marinen. Utskottet fann fördelarna av att utvidga stödfartygsverksamheten i nämnt syfte ej vara sådana att de motiverade ett genomförande av motionsförslaget och var därför inte berett att biträda detsamma. Några omständigheter som ger riksdagen anledning att ändra ståndpunkt i denna fråga har ej anförts i nu föreliggande motioner varför de bör lämnas utan åtgärd.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 49 och II: 55 till *Stödfartyg för sillfisket* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 kr.

35. Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna J 8—J 10, s. 157—158) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* ett förslagsanslag av 20 000 kr.,
2. till *Restitution av bensinskatt till fiskerinäringen* ett reservationsanslag av 1 010 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,
3. till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

Naturvårdsverksamhet

36. Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m. Kungl. Maj:t har (punkten K 3, s. 160—161) föreslagit riksdagen att till Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 550 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 843 av fru *Olsson, Elvy, m. fl.* och II: 967 av herr *Larsson* i Borrby vari, såvitt nu är i fråga, hemställtts att riksdagen för att möjliggöra upplysningsverksamhet om nedskräpning och förorening särskilt till sjöss måtte under nionde huvudtiteln till Bidrag till naturvårdsupplysning m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 858 av herr *Svanström m. fl.* och II: 949 av herrar *Glimnér* och *Polstam* vari hemställtts att riksdagen till Bidrag till naturvårdsupplysning m. m. anvisar ett reservationsanslag av 850 000 kr. för budgetåret 1969/70,

dels motionen II: 984 av herrar *Wachtmeister* och *Tobé* vari hemställtts att riksdagen måtte besluta att till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté anvisa ett reservationsanslag om 15 000 kr., samt att till följd därav till Bidrag till naturvårdsupplysning m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 665 000 kr.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att förevarande anslag för nästa budgetår höjs med 100 000 kr. till 650 000 kr. Utskottet har inte något att erinra mot förslaget och biträder således ej de förslag om ytterligare medelsanvisning som lagts fram i motionerna I: 843 och II: 967, I: 858 och II: 949 samt II: 984. Det bör liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen av anslaget på olika därmed avsedda ändamål. I enlighet härmed anser utskottet ej något särskilt uttalande från riksdagens sida påkallat i anledning av vad i nämnda motioner anförts rörande den närmare dispositionen av anslaget för nästa budgetår.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 843 och II: 967, såvitt nu är i fråga, ävensom motionerna I: 858 och II: 949 samt II: 984, till *Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 650 000 kr.

37. Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. Kungl. Maj:t har (punkten K 4, s. 161—162) föreslagit riksdagen att till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 3 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 153 av herr Kristiansson, Axel, m. fl. och II: 275 av herr Sundkvist m. fl. vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen, bil. 11: Jordbruksdepartementet, punkten K 4, måtte till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.,

dels motionen II: 989 av herr Åkertind m. fl., vari hemställts att riksdagen måtte besluta att till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:t har under förevarande anslagsrubrik föreslagit en medelsanvisning av 5 milj. kr. till sådana ersättningar och bidrag, som för närvarande bestrids från reservationsanslaget Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. Mot förslaget, som innebär en anslagsökning av 2 milj. kr. för angivna ändamål, finner utskottet inte något att erinra. Följaktligen avstyrker utskottet yrkandena i motionerna I: 153 och II: 275 samt II: 989 om en ytterligare medelsanvisning av 1 milj. kr. under anslaget. Det i förstnämnda molioner framförda förslaget att ombilda ifrågavarande reservationsanslag till förslagsanslag finner sig utskottet ävenledes böra avstyrka. Utskottet som ej heller har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i övrigt anfört i anslutning till förevarande punkt hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 153 och II: 275 samt II: 989 till *Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

38. Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten K 5, s. 163—164) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 3 700 000 kr.

39. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande. Kungl. Maj:t har (punkten K 6, s. 164—166) föreslagit riksdagen att till Avsättning till fonden för friluftslivets främjande för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 5 500 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 000 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 271 av herr *Tistad m. fl.* och II: 402 av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.* har hemställts att riksdagen måtte till Avsättning till fonden för friluftslivets främjande för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 8 000 000 kr. eller en ökning av 2 500 000 kr. jämfört med departementschefens förslag.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag att förevarande anslag för nästa budgetår höjs med 0,5 milj. kr. till 5,5 milj. kr. finner utskottet vara väl avvägt. Utskottet biträder förslaget och avstyrker således yrkandet i motionerna I: 271 och II: 402 om ytterligare höjning av anslaget med 2,5 milj. kr. Vad Kungl. Maj:t i övrigt anfört under punkten har ej heller gett anledning till erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer sålunda

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 271 och II: 402, till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1969/70 anvisar ett anslag av 5 500 000 kr.

40. Naturvårdsforskning. Kungl. Maj:t har (punkten K 7, s. 166—167) föreslagit riksdagen att till Naturvårdsforskning för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 9 500 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 000 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 308 av herrar *Lindblad* och *Skårman* samt II: 339 av herrar *Ahlmark* och *Wiklund* i Stockholm har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer *dels* att den svenska, självständiga forskningen om vissa problem kring det civila överljudsflyget återupptas på flygtekniska försöksanstalten eller i samverkan med denna anstalt eller på annat sätt, samt *dels* att medel anslås för att möjliggöra sådan forskning.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från statens naturvårdsverk och flygtekniska försöksanstalten. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Från förevarande anslag bestrids utgifter för företrädesvis målinriktad naturvårdsforskning. Till denna forskning hör bl. a. vatten-, luft- och övrig naturvårdsforskning, bullerforskning, viltforskning samt forskning om kemiska bekämpningsmedel (biocider) och gifter som kan skada omgivningen. Forskningen leds av naturvårdsverket som har en särskild forskningsnämnd för denna uppgift. Anslaget, som för innevarande

budgetår uppgår till 7 milj. kr., föreslås för nästa budgetår höjt med 2,5 milj. kr. till 9,5 milj. kr. I ökningen ingår lönekostnadspålägg med ett beräknat belopp av 1 150 000 kr. Utskottet vill för sin del tillstyrka den begärda anslagsuppräkningsen.

Utskottet har i förevarande sammanhang ansett sig böra uppta till prövning de vid årets riksdag väckta motionerna I: 308 och II: 339 angående forskningen rörande det civila överljudsflyget. I dessa motioner hemställs att den svenska, självständiga forskningen om vissa problem på förevarande område återupptas på flygtekniska försöksanstalten eller i samverkan med denna eller på annat sätt samt att medel anslås för att möjliggöra sådan forskning. I motionerna framhålls särskilt de avsevärda bullerrisker som är förknippade med ifrågavarande flygtrafik, men även andra problem är enligt motionärerna i behov av närmare belysning i sammanhanget. Det erinras i motionerna om att flygtekniska försöksanstalten tidigare bedrivit mycket avancerade studier om överljudsflyget och dess verkningar. Enligt motionärerna har dock detta arbete under senare år i huvudsak avstannat, vilket motionärerna finner allvarligt mot bakgrund av att problemen med överljudsflyg alltmer ökar i aktualitet.

Flygtekniska försöksanstalten framhåller i yttrande över förenämnda motioner att anstalten har en betydande kompetens inom förevarande tekniskt-vetenskapliga område. Anstalten bedömer i likhet med motionärerna det vara av stort intresse att frågan om överljudsplanens bullerstörningar objektivt belyses och att Sverige medverkar i sådan forskning och bearbetning av tillgängligt material som kan bidra härtill. Vid försöksanstalten bedrivs en viss begränsad verksamhet på uppdragsbasis inom det aktuella området. Försöksanstalten är beredd att fortsättningsvis i ökad omfattning bedriva sådant arbete under förutsättning att medel kan ställas till förfogande för ändamålet. Även statens naturvårdsverk betraktar forskningen på hithörande område som angelägen. Verket erinrar dock om att denna forskning till sin natur är internationell. Hur stora bidrag Sverige i detta sammanhang måste prestera och huruvida en forskning anpassad till specifikt svenska förhållanden är nödvändig fordrar enligt verkets mening närmare överväganden.

Utskottet vill för sin del erinra om att förevarande spørsmål tidigare varit uppe till behandling i riksdagen, senast i samband med att statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet den 28 maj 1968 i första kammaren lämnade svar på en interpellation i ämnet. Därvid framhölls bl. a. att forskningen inom landet bör samordnas med de internationella insatser i förevarande avseende, som man från svenskt håll önskar stimulera. Chefen för kommunikationsdepartementet, som framhöll att flygtekniska försöksanstalten utnyttjades i det internationella forskningsarbetet, betonade att frågan hur det svenska forskningsprogrammet på förevarande område skall bedrivas för att uppnå bästa resultat borde bedömas i de enskilda

fallen med hänsyn till bl. a. de forsknings- och undersökningsprogram som övervägs i internationella sammanhang. I samband härmed underströks att den svenska regeringen inte kommer att tillåta trafik med civila överljudsplan över Sverige om den medför hälsovådliga förhållanden t. ex. i form av regelmässiga sömnstörningar eller om det orsakar skador på byggnader.

I förevarande sammanhang må vidare nämnas att Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) under hösten 1968 på svenskt initiativ beslutat om vissa åtgärder för att få till stånd en internationell reglering av de problem som sammanhänger med det civila överljudsflyget.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att frågan om överljudsflyget och dess verkningar måste noga bevakas från svenskt håll. Bl. a. synes viktigt att den vid flygtekniska försöksanstalten befintliga expertisen på förevarande område därvid blir effektivt utnyttjad. Av vad utskottet i det föregående anfört torde framgå, att såväl Kungl. Maj:t som berörda myndigheter följer utvecklingen inom förevarande område med stor uppmärksamhet och även tagit betydelsefulla initiativ i syfte att komma till rätta med de problem som sammanhänger härmed. Utskottet finner sig därför kunna förutsätta att syftet med de nu väckta motionerna kommer att tillgodoses utan att riksdagen vidtar någon särskild åtgärd i anledning av desamma.

Vad gäller frågan om anslag till forskning rörande bullerproblemen i samband med civilt överljudsflyg vill utskottet erinra om att nu förevarande anslag som inledningsvis nämnts är avsett att användas för bl. a. bullerforskning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. anser motionerna I: 308 och II: 339 besvarade med vad utskottet i det föregående anfört,
2. till *Naturvårdsforskning* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 9 500 000 kr.

41. **Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten K 8, s. 167) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 624 000 kr.

42. **Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.** Kungl. Maj:t har (punkten K 9, s. 167—168) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 84 000 000 kr., vilket är lika med det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

I de likalydande motionerna I: 354 av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl. och II: 406 av herrar Persson i Heden och Mattsson har hemställts att till Bidrag

till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1969/70 i enlighet med statens naturvårdsverks förslag anvisas ett reservationsanslag av 100 milj. kr., samt att den anslagsökning detta innebär måtte i sin helhet disponeras för utbetalande av mångårigt eftersläpande statsbidrag till äldre vatten- och avloppsarbeten.

Utskottet. Från anslaget utgår statsbidrag främst för ny-, till- eller ombyggnad av avloppsreningsverk. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 26 april 1968 (nr 308) om statsbidrag till avloppsreningsverk. Enligt övergångsbestämmelserna i kungörelsen får statsbidrag enligt kungörelsen den 5 juni 1959 (nr 251) om statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar beviljas sådana vatten- och avloppsföretag som efter särskilt tillstånd börjat utföras före den 1 juli 1968. Enligt propositionen kan de vid ingången av nästa budgetår återstående anspråken på bidrag till sistnämnda anläggningar uppskattas till totalt ca 150 milj. kr.

I enlighet med förslag av statens naturvårdsverk förordar Kungl. Maj:t att bidragsramen för avloppsreningsverk höjs från 40 milj. kr. till 50 milj. kr. för nästa budgetår. Vad gäller anslaget storlek föreslår Kungl. Maj:t att detsamma förs upp med ett oförändrat belopp av 84 milj. kr.

Med hänsyn till angelägenheten av att stimulera en snabb utbyggnad av avloppsreningsverken har utskottet inte något att erinra mot en utökad bidragsgivning för nämnda ändamål. Vad gäller statsbidragen till vatten- och avloppsanläggningar enligt de äldre bestämmelserna synes viktigt att anslaget dimensioneras så att kvarstående bidragsanspråk utan oskälig tidsutdräkt kan regleras. Kungl. Maj:ts förslag under nu förevarande punkt synes i förevarande avseenden väl avvägda, och utskottet föreslår därför att de godtas av riksdagen. Följaktligen avstyrker utskottet yrkandena i motionerna I: 354 och II: 406 om en anslagshöjning med 16 milj. kr.

Då utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t anfört under punkten hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 354 och II: 406 till *Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 84 000 000 kr.

43. **Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.** Kungl. Maj:t har (punkten K 10, s. 169—172) föreslagit riksdagen att *dels* besluta att statsbidrag får utgå till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin enligt de i statsrådsprotokollet angivna grunderna, *dels* till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 820 av herr *Andreasson* och II: 966 av herr *Larsson* i Borrby vari hemställts att riksdagen under punkten K 10 i

statsverkspropositionen, bil. 11: jordbruksdepartementet, måtte besluta att ur Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder anslag får utgå jämväl till recipientundersökningar i enlighet med vad som anförts i motionerna,

dels de likalydande motionerna I: 826 av herr *Hansson m. fl.* och II: 980 av herr *Svenning m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte besluta dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t uttrycka som sin mening att villkor av i motionerna angivet slag bör intagas i Kungl. Maj:ts kungörelse, dels att hos Kungl. Maj:t begära kompletterande utredning om alternativ utformning av framtida stödåtgärder,

dels de likalydande motionerna I: 829 av fru *Hultell m. fl.* och II: 957 av herr *Hedin m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att statsbidrag enligt de grunder som föreslagits för vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin jämväl skall kunna utgå till jordbruksföretag,

dels de likalydande motionerna I: 836 av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.* och II: 948 av herr *Fälldin m. fl.* vari hemställts att riksdagen under punkten K 10 i statsverkspropositionen, bil. 11: jordbruksdepartementet, måtte besluta, a) att statsbidrag får utgå till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin och jordbruket i enlighet med de av departementschefen angivna allmänna grunderna, samt b) att till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin och jordbruket för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna I: 820 och II: 966 från statens naturvårdsverk. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Som ett led i strävandena att komma till rätta med de industriella vatten- och luftföroreningarna föreslår Kungl. Maj:t under förevarande punkt att ett statligt stöd till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin införs nästa budgetår. Förslaget innebär att statsbidrag skall kunna utgå med upp till 25 % av kostnaderna för sådana åtgärder inom i första hand äldre industrier. Stödet beräknas också få sysselsättningspolitiska effekter. För budgetåret 1969/70 föreslås en anslagsanvisning av 50 milj. kr., vilket således innebär att bidrag kan utgå till investeringar på lägst 200 milj. kr. Stödet avses behållas under en femårsperiod, under vilken statsbidraget beräknas uppgå till sammanlagt 250 milj. kr. och de statsbidragsberättigade investeringarna i miljövårdande åtgärder till storleksordningen 1 miljard kr.

Med hänsyn till att, såsom departementschefen anført, vatten- och luftföroreningarna från industrin fortfarande är mycket besvärande, hälsar utskottet det framlagda förslaget med tillfredsställelse. Vad departementschefen anført i fråga om utformningen av ifrågavarande stöd har ej gett anledning till erinran från utskottets sida.

Med anledning av yrkandena i motionerna I: 829 och II: 957 samt I: 836 och II: 948 att bidragsgivningen från anslaget skall utvidgas till att omfatta

även jordbruksföretag enligt samma grunder som föreslagits för industrin vill utskottet erinra om att statligt stöd till reningsanordningar inom jordbruket redan nu lämnas i form av kreditgaranti, såväl för anläggningskostnad som för utrustning. Med beaktande härav och då utskottet finner skälen för den föreslagna bidragsgivningen till industrin ha en sådan tyngd att den bör genomföras utan inskränkningar har utskottet ej ansett sig böra biträda motionerna. Såsom framgår av vad statens naturvårdsverk anfört i sitt yttrande över motionerna I: 820 och II: 966 saknas även motiv för att ta i anspråk medel från anslaget för recipientundersökningar. Utskottet finner till följd härav inte skäl tillstyrka det i sistnämnda motioner framförda yrkandet härom.

Utskottets ställningstagande till Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär bl. a. att utskottet ej finner erforderligt med sådan kompletterande utredning rörande en alternativ utformning av framtida stödåtgärder som föreslås i motionerna I: 826 och II: 980. Yrkandet i samma motioner om att särskilda villkor skall intas i bidragskungörelse i syfte att möjliggöra insyn i företagets drift finner utskottet ej påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Som framhålls i propositionen kan det självfallet bli fråga om att lämna stöd endast till sådana industrier, som kan beräknas bestå under en överskådlig framtid. Vidare innebär Kungl. Maj:ts förslag att bidragsprocenten reduceras om en reningsåtgärd även är företagsekonomiskt motive-rad. Det torde med hänsyn härtill få förutsättas att företagen för att komma i åtnjutande av ifrågavarande statliga stöd bereder den bidragsbeviljande myndigheten den möjlighet till insyn i driften som fordras för att bidragsfrågan skall kunna bedömas.

Då utskottet i övrigt ansluter sig till vad Kungl. Maj:t anfört och föreslagit under denna punkt hemställer utskottet

att riksdagen

1. a. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 826 och II: 980, såvitt avser vissa villkor för bidragsgivningen, beslutar att statsbidrag får utgå till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin enligt de i statsrådsprotokollet angivna grunderna,

b. lämnar utan åtgärd motionerna I: 826 och II: 980, såvitt avser utredning om alternativ utformning av framtida stödåtgärder,

c. lämnar motionerna I: 820 och II: 966 utan åtgärd,

d. lämnar utan åtgärd motionerna I: 829 och II: 957 samt I: 836 och II: 948, sistnämnda motioner såvitt nu är i fråga, angående utvidgning av området för ifrågavarande statliga stöd till att även omfatta jordbruksföretag,

2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 836 och II: 948, såvitt i övrigt är i fråga,

till *Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Lappväsendet m. m.

44. Lappväsendet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna L 1—L 4, s. 173—175) och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar
 - a. till *Lappväsendet* ett förslagsanslag av 1 592 000 kr.,
 - b. till *Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande* ett reservationsanslag av 75 000 kr.,
 - c. till *Kompensation för bensinskatt till rennäringen* ett anslag av 100 000 kr. att avräknas mot automobilskatte-medlen,
2. att riksdagen medger att det för budgetåret 1963/64 anvisade reservationsanslaget *Åtgärder i samband med ändrade renbetesförhållanden* får under budgetåret 1969/70 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Diverse

45. Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m. m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna M 1—M 7, s. 176—180) och hemställer

- att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar
1. till *Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.* ett förslagsanslag av 30 000 kr.,
 2. till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* ett förslagsanslag av 228 000 kr.,
 3. till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
 4. till *Bidrag till viss ungdomsverksamhet* ett anslag av 500 000 kr.,
 5. till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* ett förslagsanslag av 3 007 000 kr.,
 6. till *Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder* ett förslagsanslag av 45 000 kr.,
 7. till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneför-rättningar* ett förslagsanslag av 5 000 kr.

46. Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m. Kungl. Maj:t har (punkten M 8, s. 180—186) föreslagit riksdagen att dels godkänna vad i

statsrådsprotokollet föreslagits rörande bidrag vid trafikskada som orsakats av älg, dels till Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m. för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 400 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 155 av herr Sundin och herr Gustafsson, Nils-Eric, samt II: 274 av herr Stridsman m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att den som fått sin bil skadad i mera betydande omfattning vid sammanstötning med älg och som icke ersätts genom vagnskadegaranti eller försäkring även i fortsättningen bör kunna få bidrag från älgskadefond,

dels de likalydande motionerna I: 825 av herr Gustafsson, Nils-Eric, och II: 976 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att åt statens trafiksäkerhetsverk må uppdragas att utreda former för ett trafikskadeskydd, som i stort sett kan hålla trafikanter ekonomiskt skadeslösa vid viltolyckor i trafiken, i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer.

Utskottet. Statliga bidrag med anledning av skador som uppkommit på motorfordon vid sammanstötning med älg har lämnats sedan slutet av 1940-talet. Bidragen infördes närmast av billighetsskäl mot bakgrunden av den ökande bilismen och älgstammens tillväxt. Tidigare anlätades jaktvårdsfonden härför. Enligt beslut av 1965 års riksdag (prop. 19, JoU 4, rskr. 144) utgår bidragen numera från älgskadefonderna i de län där sammanstötningarna inträffat. Bl. a. på grund av att ifrågavarande skador hade visat en tendens att öka under senare år förordade jordbruksutskottet år 1965 att en översyn av hithörande problem skulle komma till stånd.

Under förevarande anslagspunkt har redovisats en av domänverket och statens naturvårdsverk utförd utredning rörande ersättning av trafikskador vållade av älg och rådjur jämte däröver avgivna remissyttranden. Med hänsyn bl. a. till de på senare år alltmer förbättrade möjligheterna att få ersättning för fordonsskador genom försäkring eller garantier samt till de förhållandevis stora kostnaderna för handläggningen av bidragsärendena har ämbetsverken funnit att bidragen bör avskaffas. Samtidigt har de emellertid förordat att ökade insatser görs med anlåtande av bl. a. viltvårdsmedel för att förebygga viltolyckor i trafiken. I likhet med flertalet av de myndigheter och organisationer som yttrat sig i frågan anser även departementschefen att bidragen bör avskaffas. För att ge möjlighet att ytterligare förbättra försäkringsskyddet samt bygga ut den olycksförebyggande verksamheten föreslår departementschefen dock att bidragsgivningen behålls under en övergångstid av högst tre år räknat från den 1 juli 1969 samt att Kungl. Maj:t skall få besluta om tidpunkten för avskaffandet av bidragen. Vad gäl-

ler frågan om ökad användning av viltvårdsmedel för att förebygga trafikolyckor bör enligt förslaget Kungl. Maj:t ta närmare ställning härtill i samband med beslut om den årliga dispositionen av dessa medel.

Med hänsyn bl. a. till de förbättrade möjligheterna att genom försäkring bereda ekonomiskt skydd mot fordonsskador anser även utskottet att bärande motiv numera saknas för att bibehålla bidragsgivningen ur älgskadefonderna. Utskottet delar sålunda Kungl. Maj:ts uppfattning att bidragen bör avskaffas. Med beaktande av de synpunkter som departementschefen angett i sammanhanget biträder utskottet att detta sker genom beslut av Kungl. Maj:t efter en lämplig övergångstid, dock ej senare än den 30 juni 1972. Under övergångstiden bör bidragsärendena i enlighet med vad departementschefen förordat handläggas av naturvårdsverket i huvudsak enligt nuvarande principer. Av det anförda följer att utskottet ej ansett sig böra biträda yrkandet i motionerna I: 155 och II: 274 att ifrågavarande bidrag även därefter i vissa fall skall kunna lämnas från älgskadefond.

Som framhållits i propositionen ankommer det främst på statens vägverk och statens trafiksäkerhetsverk att vidta olika åtgärder för att förebygga viltolyckor i trafiken. Nämnda myndigheter bedriver i detta avseende sitt arbete i nära samarbete med statens naturvårdsverk. Bl. a. pågår i förevarande sammanhang försök med användande av viltspeglar, elektriska stängsel m. fl. anordningar i olycksförebyggande syfte. Under angivna förhållanden och i avvaktan på de erfarenheter som kan vinnas under avvecklingsperioden finner utskottet ej heller skäl föreligga att nu föreslå någon åtgärd i anledning av det i motionerna I: 825 och II: 976 framförda önskemålet om ytterligare utredning rörande trafikskadeskyddets utformning.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt anført och föreslagit under förevarande anslagspunkt har ej föränlett någon erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer

att riksdagen

1. a. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 155 och II: 274 godkänner vad i propositionen föreslagits rörande bidrag vid trafikskada som orsakats av älg,

b. lämnar motionerna I: 825 och II: 976 utan åtgärd,

2. till *Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 700 000 kr.

47. *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m. och Reseunderstöd för studier m. m.* Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna M 9—M 10, s. 186—187) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1969/70 anvisar

1. till *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.* ett förslagsanslag av 130 000 kr.,
2. till *Reseunderstöd för studier m. m.* ett reservationsanslag av 39 000 kr.

Uppskjutna frågor

48. Uppskjutna frågor. Utskottet kommer senare under sessionen att yttra sig beträffande Kungl. Maj:ts under följande punkter framlagda förslag, nämligen

- C 1 Lantbruksnämnderna
 - D 1 Statens jordbruksnämnd
 - D 2 Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område
 - D 3 Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.
 - D 6 Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd
 - G 1 Veterinärstyrelsen
 - K 1 Statens naturvårdsverk
 - K 2 Statens koncessionsnämnd för miljövård,
- vilket utskottet här

anmäler.

Stockholm den 11 mars 1969

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Hedström (s), Skärman (fp), Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp), Magnusson (s), Augustsson (s)*, fru Hultell (m), herrar Skagerlund (fp) och Manne Olsson (s);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s), Eliasson i Moholm (m), Lundmark (s), Eskilsson i Likenås (s), Jonasson (cp), fru Lindberg (s), och herr Berndtsson (fp);

* Ej närvarande vid justeringen.

dock att vid behandlingen av punkterna

2 fru Margit Lundblad (s), herrar Nils Nilsson (cp), Lokander (s), Persson i Heden (cp), Brännström (s), Ingvar Andersson (m), fru Sundström (s), herrar Wikner (s), Sundkvist (cp) och Nilsson i Lönsboda (fp) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Hermansson (cp), Manne Olsson (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), fru Hultell (m), herrar Lundmark (s), Eskilsson i Likenås (s), Jonasson (cp) och Berndtsson (fp);

6 herrar Nils Nilsson (cp), Sundkvist (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Hermansson (cp), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

8 herrar Lokander (s), Stridsman (cp), Brännström (s), fru Sundström (s) och herr Wikner (s) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Lundmark (s) och Eskilsson i Likenäs (s);

11 herrar Nils Nilsson (cp), Sundkvist (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Hermansson (cp), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

13 fru Margit Lundblad (s), herrar Fridolfsson i Rödeby (s), Hedin (m) och Brännström (s), deltagit i stället för herrar Augustsson (s), Persson i Skänninge (s), Eliasson i Moholm (m) och fru Lindberg (s);

17 fru Margit Lundblad (s), herrar Nils Nilsson (cp), Ingvar Andersson (m), Lokander (s), Persson i Heden (cp), Brännström (s), fru Sundström (s), herrar Wikner (s), Sundkvist (cp) och Nils Nilsson i Lönsboda (fp) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Hermansson (cp), fru Hultell (m), herrar Manne Olsson (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Lundmark (s), Eskilsson i Likenäs (s), Jonasson (cp) och herr Berndtsson (fp);

18 fru Margit Lundblad (s), herrar Nils Nilsson (cp), Ingvar Andersson (m), Lokander (s), Persson i Heden (cp), Brännström (s), fru Sundström (s), herrar Wikner (s), Sundkvist (cp) och Nilsson i Lönsboda (fp) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Hermansson (cp), fru Hultell (m), herrar Manne Olsson (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Lundmark (s), Eskilsson i Likenäs (s), Jonasson (cp) och Berndtsson (fp);

20 herrar Nils Nilsson (cp), Sundkvist (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Hermansson (cp), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

24 fru Margit Lundblad (s), herrar Persson i Heden (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Augustsson (s), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

28 herrar Wanhainen (s), Stridsman (cp), Nygren (s) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Augustsson (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s) och Eliasson i Moholm (m);

30 herr Wanhainen (s), fru Margit Lundblad (s), herrar Persson i Heden (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Augustsson (s), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

32 och 34 herr Wanhainen (s), fru Margit Lundblad (s), herrar Stridsman (cp) och Krönmark (m) deltagit i stället för herrar Hedström (s), Augustsson (s), Hansson i Skegrie (cp) och Eliasson i Moholm (m);

36 fru Margit Lundblad (s), herrar Fridolfsson i Rödeby (s), Hedin (m) och Brännström (s) deltagit i stället för herrar Augustsson (s), Persson i Skänninge (s), Eliasson i Moholm (m) och fru Lindberg (s);

37 och 39 herrar Sveningsson (m), Nils Nilsson (cp), fru Margit Lundblad (s), herrar Wikner (s), Hedin (m), Brännström (s) och Fridolfsson i Rödeby (s) deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp), Augustsson (s), Arweson (s), Eliasson i Moholm (m), Eskilsson i Likenäs (s) och fru Lindberg (s);

40 herrar Sveningsson (m), Nils Nilsson (cp), fru Margit Lundblad (s), herrar Hedin (m), Brännström (s) och Fridolfsson i Rödeby (s) deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp), Augustsson (s), Eliasson i Moholm (m), Eskilsson i Likenäs (s) och fru Lindberg (s);

42 och 43 herrar Sveningsson (m), Nils Nilsson (cp), Hedin (m), Fridolfsson i Rödeby (s), Persson i Heden (cp) och Brännström (s) deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson (m), Hermansson (cp), Eliasson i Moholm (m), Eskilsson i Likenäs (s), Jonasson (cp) och fru Lindberg (s);

46 fru Margit Lundblad (s), herrar Nils Nilsson (cp), Lokander (s), Stridsman (cp), Brännström (s), fru Sundström (s), herrar Wikner (s) och Nilsson i Lönsboda (fp), deltagit i stället för herrar Hedström (s), Hermansson (cp), Manne Olsson (s), Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Lundmark (s), Eskilsson i Likenäs (s) och Berndtsson (fp);

vid samtliga övriga punkter herr Ingvar Andersson (m) och fru Sundberg (m) deltagit i stället för herrar Carl Eskilsson (m) och Eliasson i Moholm (m).

Reservationer

1. vid punkten 8 (Särskilt stöd åt det mindre jordbruket) av herrar *Skårman* (fp), *Carl Eskilsson* (m), *Hermansson* (cp), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Eliasson* i Moholm (m), *Jonasson* (cp), *Berndtsson* (fp) och *Stridsman* (cp) som anser att andra, tredje och fjärde styckena i utskottets yttrande på s. 6 samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»I de — — — (lika med utskottet) — — — gången fastställdes. Utskottet vill i anslutning härtill framhålla, att en förutsättning för att det extra mjölkpristillägget skall bli det åsyftade medlet i strävandena att bibehålla en norrländsk jordbruksproduktion givetvis är att dess storlek fortlöpande anpassas till penningvärdeutvecklingen. Utskottet finner med hänsyn till den tid som förflutit sedan bidragsbeloppen senast fastställdes skäligt att en anpassning i angivet syfte sker. Det bör i sammanhanget erinras om att mjölkproduktionen utgör den huvudsakliga inkomstkällan för det övervägande antalet aktiva jordbrukare inom nu berörda del av landet. För huvudparten av dessa jordbrukare gäller också att alternativa sysselsättningsmöjligheter så gott som helt saknas inom området.

Att utan en anpassning av mjölkpristilläggets storlek till det aktuella pris- och kostnadsläget upprätthålla jordbruksproduktionen i norra Sverige i den omfattning som åsyftades då 1967 års riksdag fastställde riktlinjerna för den fortsatta jordbrukspolitiken synes under angivna omständigheter icke möjligt. Vad gäller den erforderliga höjningen av mjölkpristillägget har utskottet inte något att erinra mot den i motionerna gjorda bedömningen och förordar således att det extra mjölkpristillägget uppräknas med 25 %. Den erforderliga medelsförstärkningen kan uppskattas till ca 8 milj. kr., varför nu ifrågavarande anslag bör uppräknas med nämnda belopp.

Då utskottet i övrigt ej funnit skäl frångå Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag, hemställer utskottet

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 240 och II: 272 ävensom med bifall till motionerna I: 89 och II: 107 samt I: 817 och II: 970 till *Särskilt stöd åt det mindre jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 57 500 000 kr.»

2. vid *punkten 13* (Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader) av herrar *Skårman* (fp), *Carl Eskilsson* (m), *Hermansson* (cp), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Hansson* i Skegrie (cp), *Jonasson* (cp), *Berndtsson* (fp) och *Hedin* (m) som anser att

dels tredje, fjärde och femte styckena i utskottets yttrande på s. 9 och 10 bort ha följande lydelse:

»Vad först gäller motionsyrkandena om inrättande av tjänsten som statskonsulent i vattenvård vill utskottet i likhet med motionärerna understryka, att den forskningsverksamhet på vattenvårdens område som bedrivs vid lantbrukshögskolan är av synnerlig betydelse för lösandet av de problem som föreligger inom jordbruket framför allt i samband med utbyggandet av större djurbesättningar, övergång till svämutgödsling m. m. Det är som motionärerna påpekat utomordentligt viktigt att lantbrukshögskolan ges möjlighet att fortsätta med ifrågavarande verksamhet. Enligt utskottets mening finns emellertid anledning att befara att verksamheten måste upphöra om den av såväl högskolan som ifrågavarande motionärer föreslagna befattningen som statsagronom i vattenvård ej tillförs högskolan. Utskottet tillstyrker visserligen i det följande en uppräknig av det särskilda anslaget till naturvårdsforskning med 2,5 milj. kr. till 9,5 milj. kr. Vid beaktande av alla de angelägna önskemål som föreligger i fråga om angivna medel synes dock den sålunda föreslagna medelsanvisningen ej ge tillräcklig garanti för att nu ifrågavarande verksamhet vid lantbrukshögskolan skall kunna bibehållas med stöd av sagda medel. Utskottet vill därför förorda bifall till det i motionerna I: 355 och II: 405 samt II: 952 framlagda förslaget om inrättande av en statsagronombefattning för ändamålet. Det hör i sammanhanget nämnas att statens naturvårdsverk i yttrande över lantbrukshögskolans anslagsäskanden också tillstyrkt högskolans förslag rörande denna personalförstärkning.

Det i motionerna I: 834 och II: 951 framförda önskemålet om ändring av föreståndarbefattningen vid högskolans avdelning för radiobiologi från laboratur till professur synes enligt utskottets mening ävenledes välgrundat. Den forskning som bedrivs vid ifrågavarande avdelning utgör en viktig del av högskolans verksamhet och karaktären av de uppgifter som åvilar föreståndaren för avdelningen synes helt jämförbara med den som åligger övriga institutionsföreståndare vid högskolan. Utskottet vill därför tillstyrka motionsyrkandet om inrättande av en professur i ämnet radiobiologi vid lantbrukshögskolan. Vid bifall härtill kan en laboratur i ämnet indras.

Vad härefter — — — (lika med utskottet) — — — låg placering. Med hänsyn härtill finner utskottet ej skäl föreslå någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av förevarande motionsyrkande.»

dels utskottets hemställan under 1., 2. och 4. bort ha följande lydelse:

»1. med bifall till motionerna I: 355 och II: 405, såvitt nu är i fråga, samt motionen II: 952 uttalar att vid lantbrukshögskolan bör inrättas en tjänst som statsagronom i vattenvård,

2. med bifall till motionerna I: 834 och II: 951 bemyndigar Kungl. Maj:t att inrätta en professur i ämnet radiobiologi vid lantbrukshögskolan i enlighet med vad utskottet i det föregående anfört,

4. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 355 och II: 405, såvitt i övrigt är i fråga, till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag av 33 937 000 kr.»

3. vid *punkten 18* (Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling) av herrar *Skärman* (fp), *Carl Eskilsson* (m), *Skagerlund* (fp), *Ingvar Andersson* (m), *Nils Nilsson* (cp), *Eliasson* i Moholm (m), *Persson* i Heden (cp), *Nilsson* i Lönsboda (fp) och *Sundkvist* (cp) som anser att utskottets yttrande på s. 13 samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts förslag — — — (lika med utskottet) — — — med 30 000 kr. Som framgår av statsverkspropositionen har ifrågavarande bidragsmotagare i sina anslagsäskanden hemställt om ytterligare medelsanvisning av 205 000 kr. respektive 90 000 kr. I de i anslutning till denna punkt väckta motionerna I: 824 och II: 964 föreslås att till den vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt bör anvisas medel i enlighet med anstaltens förslag. I motionerna I: 860 och II: 985 framförs motsvarande yrkande beträffande verksamheten vid *Algot Holmberg & Söner AB*. Som framhålls i motionerna bedrivs vid förevarande institutioner ett växtförädlingsarbete av synnerligen stor betydelse såväl ur den svenska jordbruksnäringens synpunkt som ur internationella aspekter. Det är enligt utskottets mening angeläget att bidragsgivningen för nämnda ändamål blir så avpassad att verksamheten alltfört kan bedrivas effektivt och på samma kvalificerade nivå som hittills. Det synes finnas anledning befara att den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen skall visa sig otillräcklig härför. Utskottet finner därför i likhet med nu förevarande motionärer att en uppräknig av anslaget bör ske för nästa budgetår. Då utskottet därvid finner de i motionerna för respektive ändamål beräknade beloppen väl avvägda vill utskottet förorda att anslaget räknas upp med sammanlagt 295 000 kr. utöver vad som föreslagits i propositionen. Av ökningsbeloppet bör

205 000 kr. hänförs till verksamheten vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt och 90 000 kr. till verksamheten vid Algot Holmberg & Söner AB.

Då utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under denna punkt, hemställer utskottet

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag även-
som med bifall till motionerna I: 824 och II: 964 samt I: 860
och II: 985 till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växt-
förädling* för budgetåret 1969/70 anvisar ett förslagsanslag
av 1 013 000 kr.»

4. vid *punkten 24* (Bidrag till skogsförbättringar och Vägbyggnader på skogar i enskild ägo) av herrar *Hermansson* (cp), *Jonasson* (cp) och *Persson* i Heden (cp) som anser

dels att utskottets yttrande på s. 16 och hemställan under 1. och 3. bort ha följande lydelse:

»Skogsstyrelsen har i sin anslagsframställning beträffande vägbyggnader på skogar i enskild ägo betonat behovet av att bygga ut och förbättra skogsbilvägnätet med hänsyn till både den tekniska utvecklingen och försvagningen av skogsbrukets lönsamhet. Kungl. Maj:t har mot bakgrund härav föreslagit att ramen för statsbidrag till skogsvägar för nästa budgetår höjs med 1,5 milj. kr. till 14,5 milj. kr.

I motionerna I: 844 och II: 459 föreslås i överensstämmelse med skogsstyrelsens äskande en höjning av ramen med ytterligare 2,5 milj. kr. Samtidigt förordas med hänsyn till budgetläget en motsvarande begränsning av den under anslaget Bidrag till skogsförbättringar upptagna ramen för statsbidrag till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark. Kungl. Maj:t föreslår under nämnda ram ett oförändrat belopp av 6 milj. kr.

Enligt utskottets mening bör rådande lönsamhetskris inom skogsnäringen mötas med kraftfulla rationaliseringsåtgärder i syfte att nedbringa kostnaderna i skogsbruket. Ett väl utbyggt skogsvägnät är en grundförutsättning för verkets tillvaratagande på ett rationellt sätt. Behovet av en snabbare utbyggnad av skogsvägar förstärks av den pågående nedläggningen av flottleder. Det är således enligt utskottets mening angeläget att höja det belopp som Kungl. Maj:t föreslagit för skogsvägbyggnad.

Utskottet finner i likhet med departementschefen att verksamheten med skogsodling av sämre jordbruksmark är angelägen. I rådande konjunkturläge torde emellertid investering i skogsplantering inte vara så lockande. Sålunda har en del av den för budgetåret 1967/68 för ändamålet anvisade ramen inte utnyttjats. Då behoven av medel för skogsvägbyggnad och skogsodling av sämre jordbruksmark nu ställs mot varandra, finner utskottet övervägande skäl tala för att på sätt i motionerna föreslagits 2,5 milj. kr. överförs från det senare till det förra ändamålet.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit och anfört har utskottet ej något att erinra mot. Utskottet hemställer alltså

att riksdagen

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 844 och II: 459, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1969/70 beviljas statsbidrag med högst 3 500 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt med högst 2 500 000 kr. till med anslaget Bidrag till skogsförbättringar i övrigt avsedda ändamål, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen,

3. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 844 och II: 459, såvitt nu är i fråga, medger att under budgetåret 1969/70 beviljas dels statsbidrag med högst 17 000 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt,»

5. vid *punkten 28* (Statens skogsskolor m. m.)

1. beträffande skogsteknikerutbildningens längd av herrar *Skårman* (fp), *Jonasson* (cp) och *Stridsman* (cp) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 19 som börjar med »Vad gäller» och slutar med orden »två år» bort ha följande lydelse:

»Vad gäller — — — (lika med utskottet) — — — tre terminer. I motionerna I: 838 och II: 963 förordas en utökning av tiden för skogsteknikerutbildningen till två år. En studietid av tre terminer skulle innebära en minskning i förhållande till nuvarande förhållanden med 285 undervisningstimmar. Till de ämnen där undervisningen enligt yrkesutbildningskommittén avses bli begränsad hör naturvård. Enligt motionerna har utbildningen vid skogsskolorna sedan länge ansetts vara underdimensionerad, varför starka krav på en tvåårig skola framförts. Dessa krav återspeglas också i flera remissyttranden över yrkesutbildningskommitténs betänkande, bl. a. i skogstyrelsens yttrande. Utskottet finner det mot bakgrund av det anförda angeläget att stärka skogsteknikernas utbildning i stället för att försvaga den. Den tekniska utvecklingen i skogsbruket gör att ökade krav ställs på arbetsledarnas kvalifikationer. Ett ökat anlitage av skogsteknikerna inom naturvårdsområdet kan tänkas. Deras utbildning inom detta fält bör därför snarare ökas än minskas. Utskottet finner alltså skogsteknikernas utbildning böra vara tvåårig. Detta får inte inskränka möjligheterna för instituten att ge den vidareutbildning som förutsatts. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som erfordras för att genomföra den föreslagna omläggningen.»

dels utskottets hemställan under 1. b. bort ha följande lydelse:

»1. b. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 838 och II: 963 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet förordat angående skogsteknikerutbildningens längd,»

2. beträffande skogsinstitutens organisation

a. av herrar *Hedström* (s), *Skagerlund* (fp), *Wanhainen* (s) och *Stridsman* (cp),

b. av herrar *Lundmark* (s) och *Nygren* (s),

c. av herr *Jonasson* (cp) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 19 börjar med »Yrkesutbildningskommittén, som» och som på s. 20 slutar med orden »i Skinnskatteberg» bort ha följande lydelse:

»Yrkesutbildningskommittén, som — — — (lika med utskottet) — — — skogstekniker ökar. Kungl. Maj:t föreslår att det ena institutet förläggs till norra och det andra till södra Sverige.

Beträffande förläggningen av skogsinstitutet har kommittén övervägt flera alternativ. För det norra institutet har diskuterats förläggning till Bispgården, Lycksele, Älvsbyn och Sollefteå. Kommittén har för sin del stannat för Sollefteå med hänsyn bl. a. till att där finns möjlighet till samförläggning med en befintlig skogsbruksskola samt till att staden ligger centralt inom rekryteringsområdet och nära övningsskogar. Kungl. Maj:t har biträtt kommitténs förslag. I motionsparen I: 152 och II: 171 samt I: 827 och II: 954 föreslås en lokalisering till Lycksele resp. Älvsbyn medan i motionerna I: 846 och II: 969 argument framläggs för en förläggning till Östersund. I sistnämnda motionspar görs emellertid inget yrkande härom. I stället föreslår motionärerna att frågan om lokaliseringen av det norra skogsinstitutet görs till föremål för nya överväganden och att Kungl. Maj:t bemyndigas att därefter besluta i frågan.

Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg, som av kommittén föreslagits omvandlad till skogsinstitut, bör enligt Kungl. Maj:t i huvudsak behållas i sin nuvarande form.

Som förläggningsort för det södra skogsinstitutet har yrkesutbildningskommittén diskuterat såväl Växjö som Värnamo. Kommittén har funnit sig böra förordade Värnamo bl. a. därför att lokaler kan ställas till förfogande för institutet i landstingets centrala yrkesskola därstädes. Vidare har Värnamo ansetts ha något bättre skogliga förutsättningar än Växjö. Kungl. Maj:t anser att kommitténs förslag bör godtas, medan enligt motionerna I: 842 och II: 947 institutet bör förläggas till Växjö.

Slutligen har i motionerna I 841 och II: 944 föreslagits att ett skogsinstitut bör förläggas till Kopparbergs län och att Kungl. Maj:t bemyndigas att

efter ytterligare prövning besluta om institutets lokalisering inom länet. I detta motionspar har definitiv ställning inte tagits till antalet institut.

Utskottet konstaterar att i yrkesutbildningskommitténs betänkande, i propositionen och i motionerna redovisats olika förslag beträffande antalet institut och lokaliseringen av dessa. Enligt utskottets mening har tillräckligt övertygande skäl inte redovisats för en begränsning av antalet institut till två. Bl. a. med tanke på att behovet av skogstekniskt utbildad personal för uppgifter på miljövårdens område kan väntas öka bör frågan om antalet institut ytterligare övervägas. I motionerna har vidare anförts väsentliga synpunkter på förläggningen av skogsinstitutet, som inte tillräckligt synes ha beaktats vid utarbetandet av Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet finner därför starka skäl tala för en omprövning både i fråga om antalet institut och förläggningen av dessa. Kungl. Maj:t bör bemyndigas att efter omprövningen besluta i nu berörda frågor.»

dels utskottets hemställan under 2. a.—d. bort ha följande lydelse:

»2. a. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 152 och II: 171, I: 827 och II: 954, I: 841 och II: 944, I: 842 och II: 947 samt I: 846 och II: 969 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att frågorna om antalet skogsinstitut och deras lokalisering tas upp till ny prövning av Kungl. Maj:t,

b. bemyndigar Kungl. Maj:t att efter nämnda prövning besluta om antalet skogsinstitut och deras lokalisering.»

6. vid *punkten 30* (Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal) av herrar *Skårman* (fp), *Carl Eskilsson* (m), *Hermansson* (cp), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Jonasson* (cp), *Persson* i Heden (cp), *Berndtsson* (fp) och *Krönmark* (m) som anser att

dels utskottets yttrande på s. 23 fr. o. m. orden »Mot bakgrunden» bort ha följande lydelse:

»Av det anförda framgår att kammarkollegiet anser att nu ifrågasvarande utsyningsförmån inte grundar sig på någon laglig rätt, medan motionärerna hävdar att inte heller kronans rätt till kronoparken Böda är klarlagd. Vid utskottsbehandlingen har framkommit att förmånstagarna anser sin utsyningsförmån vara av servitutskaraktär. Om så är fallet torde förmånen inte av kronan ensidigt kunna uppsägas. Då utskottet finner upplåtelsens rättsliga karaktär inte vara säkert klarlagd och då de båda parterna, kronan resp. förmånstagarna, har olika uppfattning i frågan, föreligger enligt utskottets mening starka skäl att ärendet bringas under domstols prövning. I avvaktan på den rättsliga prövningen bör utsyningsförmånen bestå i nuvarande form.

Utskottet, som i övrigt inte har något att invända mot vad Kungl. Maj:t anført och föreslagit under denna punkt, hemställer»

dels utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. i anledning av motionerna I: 853 och II: 938 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att frågan om den av utskottet behandlade utsyningsförmånens rättsliga karaktär hänskjuts till avgörande i domstol.»

7. vid *punkten 32* (Rikets allmänna kartverk) av herrar *Skårman* (fp), *Hermansson* (cp), *Skagerlund* (fp), *Jonasson* (cp), *Berndtsson* (fp) och *Stridsman* (cp) som anser att

dels tredje stycket i utskottets yttrande på s. 24 och 25 bort ha följande lydelse:

»Vad gäller — — — (lika med utskottet) — — — sydligaste länen. Av den i propositionen lämnade redogörelsen för remissyttrandena över kartverkets förslag till långtidsplan framgår att önskemål framförts om en snabbare utgivning av den ekonomiska kartan beträffande flertalet övriga kvarvarande län samt att allmänna uttalanden gjorts om behovet av att påskynda förstagångsutgivningen. I motionerna I: 852 och II: 968 framhålls att användningen av den ekonomiska kartan och den moderna topografiska kartan för olika planeringsändamål möjliggör en sådan besparing i tid, kostnader och personal, att enbart på denna grund det är väl motiverat att de upprättas snabbt. Med hänsyn till det angelägna behovet av ifrågavarande kartor måste den i propositionen redovisade utgivningstakten enligt motionärernas mening bedömas alltför långsam. Utskottet delar för sin del motionärernas uppfattning att det föreslagna anslagstillskottet av 100 000 kr. är alltför litet för att i märkbar grad medverka till den nödvändiga intensifieringen av kartläggningsarbetet. Med hänsyn till den samtidigt föreslagna anslagsförstärkningen till rikstrianguleringen anser sig utskottet inte böra föreslå någon ändring av Kungl. Maj:ts förslag beträffande kartarbetsanslaget för nästa budgetår. Utskottet vill dock starkt understryka vikten av att Kungl. Maj:t inom ramen för tillgängliga resurser vidtar alla de åtgärder som kan främja en ytterligare intensifiering av kartläggningsarbetet. Med hänsyn till frågans vikt förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t redan vid nästa års riksdag kommer att presentera förslag om väsentligt ökade resurser för nu ifrågavarande ändamål.»

dels utskottets hemställan under 2.b. bort ha följande lydelse:

»2. b. i anledning av motionerna I: 852 och II: 968 i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad utskottet i det föregående anfört rörande behovet av en ytterligare intensifiering av kartläggningsarbetet.»

8. vid *punkten 36* (Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.)

a. av herrar *Hermansson* (cp), *Hansson* i Skegrie (cp) och *Jonasson* (cp) som anser att utskottets yttrande på s. 27 och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»Från förevarande anslag som f. n. uppgår till 550 000 kr., bestrids kostnader för upplysning inom statens naturvårdsverks arbetsområde. Av anslaget utgår även bidrag till vissa organisationer, f. n. Svenska naturskyddsföreningen, Samfundet för hembygdsvård och Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté. Naturvårdsverket har i sina anslagsäskanden framhållit att det belopp verket disponerar under anslaget måste kraftigt höjas om kraven på information och propaganda skall kunna uppfyllas. Verket har för sin del beräknat en anslagsuppräknning med 257 000 kr. nödvändig enbart för detta ändamål. Vidare föreslår naturvårdsverket att bidragen till Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård uppräknas med sammanlagt 58 000 kr. för att möjliggöra för ifrågavarande organisationer att fortsätta och utveckla sin viktiga upplysningsverksamhet på förevarande område. Däremot anser verket att det bidrag som f. n. utgår med 15 000 kr. till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté ej längre bör bestridas från förevarande anslag. Naturvårdsverket har i enlighet med det anförda beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 850 000 kr. för nästa budgetår. Kungl. Maj:t har dock begränsat sig till att föreslå en medelsanvisning av 650 000 kr. för ändamålet.

Utskottet vill för sin del understryka vikten av att upplysningsverksamheten på miljövårdens område ges sådana resurser att den blir ett effektivt led i strävandena att komma till rätta med den tilltagande nedskräpningen och föroreningen av vår miljö. Som framhålls i motionerna I: 843 och II: 967 påkallar de problem som sammanhänger med framför allt oljeföroreningarna härvidlag särskild uppmärksamhet. Mot bakgrund av de angelägna behov som sålunda föreligger finner utskottet starka skäl tala för att förevarande anslag för nästa budgetår erhåller en betydligt kraftigare förstärkning än vad som föreslagits i statsverkspropositionen. Utskottet vill för sin del föreslå att anslaget uppräknas med 100 000 kr. för att bl. a. medge stöd till en i nyssnämnda motioner omnämnd upplysningskampanj angående framför allt oljeföroreningarna till lands, i vattendragen och längs kusterna.

Vad gäller den av naturvårdsverket föreslagna indragningen av bidraget till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté ifrågasätts i motionen II: 984 om inte denna fråga är för tidigt väckt med hänsyn till att den vetenskapliga expertis som tillförts naturvårdsverket genom den nya forskningsnämnden och de till verket knutna råden ännu inte torde ha den allsidighet som präglar ifrågavarande naturskyddskommitté. Bl. a. inrymmer ifrågavarande expertis ej fältbotanist, geolog eller kulturgeograf. Utskottet, som delar de i motionen anförda betänkligheterna mot att nu indra förevarande bidrag, hemställer att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna att bidrag till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté bör utgå från förevarande anslag även för budgetåret 1969/70.

Utskottet förordar att anslaget för nämnda ändamål uppräknas med 15 000 kr.

De i anslutning till förevarande punkt väckta motionerna synes i övrigt ej påkalla någon riksdagens särskilda åtgärd.

Då utskottet i övrigt ej har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i förevarande sammanhang föreslagit, hemställer utskottet

att riksdagen

1. i anledning av motionen II: 984, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad utskottet anfört angående bidrag till verksamheten inom Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté,

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 843 och II: 967 samt II: 984, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt motionerna I: 858 och II: 949 till *Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 765 000 kr.»

b. av herrar *Skårman* (fp), *Carl Eskilsson* (m), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Berndtsson* (fp) och *Hedin* (m) som anser att utskottets yttrande på s. 27 och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»Från förevarande anslag, som i innevarande års riksstat är uppfört med 550 000 kr., bestrids bl. a. kostnader för upplysningsverksamhet inom statens naturvårdsverks arbetsområde. Av anslaget utgår f. n. även bidrag till motsvarande verksamhet inom Svenska naturskyddsföreningen, Samfundet för hembygdsvård och Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté. Naturvårdsverket har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit en uppräkningsverksamhet med sammanlagt 300 000 kr. Därvid har verket räknat med en ökning av bidragen till de båda förstnämnda organisationerna med resp. 45 000 kr. och 13 000 kr. samt till övrig upplysningsverksamhet med en ökning av 257 000 kr. Med hänsyn till den naturvetenskapliga expertis som numera står till förfogande i den till ämbetsverket knutna forskningsnämnden och i verkets tre råd anser naturvårdsverket att bidrag till verksamheten inom Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté inte längre bör utgå från anslaget.

Kungl. Maj:ts förslag innebär att anslaget höjs med 100 000 kr. till 650 000 kr. Enligt propositionen bör det liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen av anslaget på olika ändamål.

I motionen II: 984 anförs erinringar mot den av naturvårdsverket ifrågasatta avvecklingen av stödet till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté. Motionärerna vill inte bestrida att naturvårdsverket till sig knutit mycket framstående sakkunskap inom flera områden, men finner den ännu sakna den allsidighet som präglar förenämnda naturskyddskommitté. I

motionen pekas bl. a. på avsaknaden av fältbotanist, geolog och kulturgeograf. Då motionärerna under nu angivna förhållanden hyser starka betänkligheter mot att verksamheten vid Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté bringas att upphöra, föreslår de att bidrag alltjämt anvisas till nämnda verksamhet och att förevarande anslag för ändamålet uppräknas med 15 000 kr. till 665 000 kr.

Utskottet anser i likhet med motionärerna frågan om ett upphörande med bidragsgivningen från förevarande anslag till Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté vara för tidigt väckt. Utskottet vill understryka det värde som legat i att uppkommande frågor hittills kunnat få en allsidig tvärvetenskaplig belysning inom förevarande kommitté. Utskottet vill därför förorda att, intill dess betryggande säkerhet givits för att motsvarande sakkunskap kan vinnas på annat sätt, bidrag alltjämt får utgå till kommitténs verksamhet. Utskottet tillstyrker i enlighet härmed yrkandet i motionen II: 984 om en uppräknings av anslaget med 15 000 kr. för ändamålet.

De i anslutning till förevarande punkt väckta motionerna synes i övrigt ej påkalla någon riksdagens särskilda åtgärd.

Då utskottet i övrigt ej har något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i förevarande sammanhang föreslagit, hemställer utskottet

att riksdagen

1. i anledning av motionen II: 984, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad utskottet anfört angående bidrag till verksamheten inom Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté,

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 843 och II: 967 samt II: 984, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt motionerna I: 858 och II: 949 till *Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 665 000 kr.»

9. vid *punkten 40* (Naturvårdsforskning) av herr *Skärman* (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med »Utskottet delar» och slutar med »av desamma» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar — — — (lika med utskottet) — — — svenskt håll. Bl. a. synes viktigt att den vid flygtekniska försöksanstalten befintliga expertisen på detta område blir effektivt utnyttjad och de tidigare bedrivna, mycket avancerade studierna om överljudsflyget och dess verkningar uppföljes. Då dessa forskningar i brist på medel synes vara i huvudsak nedlagda samtidigt som två av de i Europa projekterade SST-planen, nämligen det ryska och den franska versionen av Concorde-planet, färdigställt och håller på att provflygas, är angelägenheten av att sagda forskningar fullföljes desto större. Givetvis är utskottet medvetet om att allt internationellt samarbete på

detta område bör utnyttjas, men utskottet vill i samband därmed understryka att vi inom landet redan har en avancerad forskning på väg och att Sverige som ett litet land kan ha från de stora SST-planproducerande länderna avvikande intressen av både ekonomisk och miljöbevarande art. Utskottet finner därför starka skäl föreligga för att den självständiga forskningen om vissa problem kring det civila överljudsflyget återupptas på flygtekniska försöksanstalten.»

dels utskottets hemställan under 1. bort ha följande lydelse:

»1. i anledning av motionerna I: 308 och II: 339 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att flygtekniska försöksanstalten får i uppdrag att verksamt fullfölja den svenska självständiga forskningen om vissa problem kring det civila överljudsflyget,»

10. vid *punkten 42* (Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.) av herr *Persson* i Heden (cp).

11. vid *punkten 43* (Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin) av herr *Skårman* (fp), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Sveningsson* (m), *Nils Nilsson* (cp), *Hansson* i Skegrie (cp), *Persson* i Heden (cp), *Berndtsson* (fp) och *Hedin* (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med orden »Med hänsyn» och på s. 34 slutar med orden »yrkandet härom» bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 829 och II: 957 samt I: 836 och II: 948 har föreslagits att bidragsgivningen från anslaget skall utvidgas till att omfatta även jordbruksföretag enligt samma grunder som föreslagits för industrin.

Det av Kungl. Maj:t föreslagna stödet bör enligt utskottets bedömning bli till god hjälp när det gäller att komma till rätta med vatten- och luftföroreningarna från industrin. Utskottet hälsar därför det framlagda förslaget med tillfredsställelse. Samtidigt får utskottet framhålla att luft- och vattenföroreningsproblem av i princip samma karaktär som i industrin förekommer även inom jordbruket. Det kreditstöd, som nu kan utgå till reningsanläggningar inom jordbruket, torde inte utgöra tillräcklig stimulans utan bör vid behov kunna kompletteras med statsbidrag enligt samma regler som föreslagits för industrin. Utskottet tillstyrker därför bifall till förenämnda båda motionspar. Det innebär även att anslagsrubriken bör ändras till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin och jordbruket.

Vad departementschefen i övrigt anfört i fråga om utformningen av ifrågavarande stöd har ej gett anledning till erinran från utskottets sida. Såsom framgår av vad statens naturvårdsverk anfört i sitt yttrande över motionerna I: 820 och II: 966 saknas motiv för att ta i anspråk medel från

anslaget för recipientundersökningar. Utskottet finner till följd härav inte skäl tillstyrka det i sistnämnda motioner framförda yrkandet härom.»

dels utskottets hemställan under 1.d. och 2. bort ha följande lydelse:

»1. d. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 829 och II: 957 samt I: 836 och II: 948, sistnämnda motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna att statsbidrag får utgå till vatten- och luftvårdande åtgärder inom jordbruket enligt i det föregående angivna grunder,

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 836 och II: 948, såvitt i övrigt är i fråga, till *Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin och jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.»

12. vid *punkten 46* (Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.) av herrar *Nils Nilsson* (cp), *Jonasson* (cp) och *Stridsman* (cp) som anser att

dels tredje stycket i utskottets yttrande på s. 37 bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 155 och II: 274 anförs viss tveksamhet till Kungl. Maj:ts nu redovisade förslag. Motionärerna erinrar om att många bilägare har vagnar som inköpts begagnade och för vilka vagnskadegaranti ej gäller. I denna grupp återfinns de ekonomiskt sämst ställda bilägarna för vilka en vagnskadeförsäkring utgör en väsentlig kostnad. Som exempel nämner motionärerna skogsarbetare och småbrukare som har att färdas på vägar där risken för sammanstötning med älg är betydande och som behöver bil då arbetsplatserna ofta får sökas allt längre från vederbörandes bostad. Då nu ifrågavarande bilägarkategori skulle drabbas hårt vid ett genomförande av den föreslagna avvecklingen av statsstödet ur älgskadefonderna föreslår motionärerna den undantagsregeln, att den som fått sin bil skadad i mera betydande omfattning vid sammanstötning med älg och som inte genom vagnskadegaranti eller försäkring får väsentlig hjälp även i fortsättningen bör kunna erhålla bidrag från älgskadefond. Utskottet delar för sin del motionärernas uppfattning i denna fråga och vill därför förorda, att rätten till bidrag från älgskadefonderna bibehålls för de fall för vilka nyss redogjorts. Med denna modifiering bör Kungl. Maj:ts förslag i nu förevarande avseende enligt utskottets mening kunna godtas av riksdagen.»

dels utskottets hemställan under 1.a. bort ha följande lydelse:

»1. a. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 155 och II: 274 godkänner vad utskottet förordat rörande bidrag vid trafikskada som orsakats av älg,»

Bilaga

Yttranden över motionerna I: 308 och II: 339 (p. 40)**Statens naturvårdsverk (24.2.1969)**

Naturvårdsverket framhåller att civilt överljudsflyg beräknas vara i kommersiell användning om två å tre år. De miljövådor som kan uppkomma därigenom måste tidigt beaktas vid planering av markanvändning m. m. Enligt naturvårdsverkets mening bör i nuvarande läge förbud gälla mot användning av överljudsflyg över svenskt territorium.

Forskning inom hithörande område måste emellertid betraktas som angelägen. Denna forskning är till sin natur internationell. Hur stora bidrag i detta sammanhang Sverige måste prestera och huruvida en forskning anpassad till specifikt svenska förhållanden är nödvändig fordrar närmare överväganden. Redan nu utföres en icke obetydlig forskning inom området vid flygtekniska försöksanstalten. Det torde ankomma på anstalten att ta initiativ till den ytterligare forskning som kan visa sig erforderlig.

Flygtekniska försöksanstalten (19.2.1969)

Flygtekniska försöksanstalten uttalar sin förhoppning om en samordning inom landet av tillgängliga resurser och en förstärkning av dessa i syfte att behandla och föreslå åtgärder att lösa internationella och nationella problem uppkommande i samband med civilt konventionellt flyg och överljudsflyg. Försöksanstalten anför vidare.

Det är ett välkänt förhållande, att en forskningsgrupps verksamhet i hög grad beror på forskningsledarens egna insatser och initiativ. Det förtjänar nämnas, att en från FFA i mars 1967 till Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond ställd ansökan om anslag med ca 2 milj. kr. till »ljudknallforskning» avslogs av Stiftelsen efter yttrande i ärendet av Statens Tekniska Forskningsråd. FFA forskningsprogram avsåg ett flertal områden inom det omfattande problemkomplex som ifrågakommande bullerproblem utgör. Programmet var planerat att genomföras under tiden 1967—1970. Redan ett bifall till vissa delar av programmet hade inneburit betydligt ökade möjligheter för FFA att ägna sig åt problemen, särskilt som FFA under senare år fått vidkännas en kraftig reducering av personella och ekonomiska resurser. Med anlitande av FFA egna forskningsmedel fullföljde Dr. Robert Dressler, såsom forskningsledare sedan Lundberg lämnat FFA, med hjälp av assistenter bearbetandet av ett delområde inom förevarande problemkomplex (statistisk analys av provdata beträffande effekten av atmosfäriska och andra möjliga förstärkningsfaktorerens inverkan på bullernivån). Detta arbete avslutades innan Dressler hösten 1968 lämnade FFA för att tillträda en professur i USA.

Det bör framhållas, att även för närvarande bedrivs vid FFA i viss omfattning forskning och bearbetning av problem inom förevarande område. Från Försvarets Materielverk har försöksanstalten sålunda erhållit forskningsuppdrag, som främst avser studier av skadeverkningar på byggnader till följd av ljud effekter. Bearbetningen av dessa problem pågår. Vidare har förbättrade metoder för beräkning av bullermattor utvecklats under senaste året, vilka nu utnyttjas i aktuella miljöfrågor rörande flygplatsbuller.

FFA har också från USA erhållit bidrag till i första hand teoretiska studier rörande strukturen och egenskaperna hos tryckfältet i nära omgivning av flygplanet, ett problem av stor betydelse för bedömning av ljud effekten. Sistnämnda vid FFA pågående arbete har uppmärksamats och omnämnts i senast utgivna OECD-rapport (31.1.1969 om Sonic Boom, s. 14).

Försöksanstalten har en betydande kompetens inom det tekniskt-vetenskapliga bakgrundsområde — strömning kring vingar och kroppar vid överljudsfart — som bl. a. erfordras vid studium av »ljudknallen» och dess effekter. Denna kompetens har i huvudsak erhållits i samband med den forskning och utveckling som de 20 senaste åren pågått för försvarets räkning i samband med den inhemska utvecklingen av flygplan och robotar.

Försöksanstalten bedömer — liksom motionärerna — det vara av stort intresse, att frågorna kring överljudsplanens bullerstörningar objektivt belyses och att Sverige medverkar i sådan forskning och bearbetning av tillgängligt material som kan bidra här till.

Då, som ovan nämnts, en viss begränsad verksamhet bedrivs på uppdragsbasis inom det aktuella området och problemkomplexet ligger inom FFA kompetensområde är försöksanstalten beredd att fortsättningsvis i ökad omfattning bedriva sådant arbete under förutsättning att medel kunna ställas till förfogande för ändamålet.

Beträffande administreringen av detta och ev likartade samtidigt pågående arbeten önskar FFA slutligen anföra följande.

För problem av ifrågavarande natur finns ett starkt behov av en målsman och en samordning av de nationella insatserna på området. De aktuella problemen berör områden och frågeställningar av politisk art (internationella överenskommelser och samarbete), av miljöfrågor (störningarnas art, lokalisering och följder), av flygteknisk natur (störningarnas uppkomst, predikterbarhet och möjlighet att reducera dem). Följaktligen berörs flera myndigheter för medverkan och ställningstaganden när det gäller att analysera och utreda möjligheterna att motverka skadliga buller effekter. För programläggning av åtgärder, för medelstilleddning och prioritering av önskade arbetsinsatser, för samordning av de av olika instanser utförda arbetena och för omhändertagande och nyttiggörande av forskningsresultaten finns f. n. i Sverige icke någon sammanhållande myndighet. Inom andra länder synes motsvarande ansvar ligga hos flygministerier eller liknande eller hos dessa direkt underställda organ. Sedan flygtekniska rådet utvecklades 1968 finns inte ens ett nationellt forum för diskussion av hithörande samordnings- och planeringsfrågor. FFA har under hand erfärit, att inom styrelsen för teknisk utveckling ett organ för planering och bedömning av vissa flygtekniska frågor avses inrättas. Några närmare uppgifter härom har dock ännu inte erhållits.

FFA vill avslutningsvis citera några avsnitt ur sitt yttrande 8.11.1968

över transportforskningsutredningens betänkande: »Den inventering av resursbehov och aktiviteter inom transportforskningen som utredningen gjort synes uttömmande. FFA anser likväl, att avskrivandet av forskningsproblemen inom luftfartsområdet med en mening (s. 50 rad 2—6) förefaller väl lättvindigt.» — — — »Ett sätt att underlätta samordning av alla dessa säkerhets- och trafikfrågor, som kan förordas av FFA, är att en särskild delegation utses, omfattande ca 5 personer, flygforskningsrådet, som rekryteras med en ledamot ur t. ex. vardera luftfartsverket, SAS, KTH, STU och FFA. En representant ur rådet bör i så fall ingå i transportforskningsdelegationen.»

Yttrande över motionerna I:820 och II:966 (p. 43)

Statens naturvårdsverk (19.2.1969)

Naturvårdsverket avstyrker bifall till motionerna och anför.

I motionerna hävdas att som förorening skall betecknas endast den till en recipient tillförda organiska substans som överskrider recipientens syrekapacitet. Det utsläpp som inte medför att denna kapacitetsgräns uppnås skall sålunda anses som acceptabel. Bestämmandet av denna kritiska gräns bör därför ske genom undersökningar av recipientens storlek och tillstånd. Vidare betonar motionärerna vikten av att vissa ämnens skadliga verkningar utrönes genom biologisk och genetisk test. Kostnaderna för utredning och kontroll av en industris recipientmiljö föreslås kunna utgöra underlag för bidrag i likhet med vad som föreslagits beträffande direkta miljövårdande åtgärder.

För att kunna uppnå eftersträfvade förbättringar på miljövårdens område är enligt naturvårdsverkets mening den i motionerna givna definitionen av begreppet förorening uppenbarligen alltför snäv, då den endast synes ta sikte på att förhindra syrebrist i en recipient. Olägenheterna av ett utsläpp av syretärande substans är vanligen betydande långt innan detta allvarliga föroreningsstadium uppnås. Utöver vad som sammanhänger med syrekapaciteten föreligger också ett stort antal andra föroreningsaspekter. Beträffande luftföroreningar är motionärernas definition för övrigt ej ens tillämpbar. Föroreningsbegreppet måste därför ges en betydligt vidsträcktare innebörd och i vart fall måste varje utsläpp i vatten eller i luft, varav olägenhet kan tänkas uppkomma, betecknas som förorening. Huruvida sedan en av utsläppet betingad olägenhet är sådan att den bör accepteras får bedömas i varje särskilt fall.

I det i statsverkspropositionen upptagna förslaget om bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin sägs att stöd i princip bör kunna utgå till alla typer av industri som förorsakar vatten- och luftföroreningar av någon betydelse samt att ledning härutinnan kan hämtas från kungörelsen den 30 november 1956 (nr 583) om förprovning rörande åtgärder till motverkande av vattenförorening m. m. Då det i allmänhet är de i denna kungörelse nämnda industrityperna som är de från förorenings-synpunkt allvarligaste, torde bidrag i första hand komma dessa tillgodo. De föroreningar som utsläpps från dessa industrier är i de flesta fall kända såväl till sammansättning som miljöpåverkan. I sådana fall erfordras därför icke några särskilda undersökningar av vattenområden

och luftrum för att ta ställning till vilka reningsåtgärder som bör vidtas. I princip bör dessutom rutinmässiga undersökningar av recipientförhållandena bekostas av dem som utnyttjar recipienten. Skulle därutöver erfordras särskilda undersökningar av principiellt värde kommer dessa att utföras av naturvårdsverkets laboratorium eller — om undersökningarna är av forskningskaraktär — av annan lämplig institution och då bekostas av forskningsmedel. Den fortlöpande kontrollen av recipienten bör självfallet helt bekostas av det emitterande företaget. Däremot kan det i vissa undantagsfall erfordras andra typer av undersökningar — som inte berörts i förevarande motioner — och där bidrag kan vara motiverade. En närmare prövning av denna fråga torde kunna ske vid tillämpningen av det nya bidragssystemet.